

VII. EVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 11. szám.

Budapest, márczius 16

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.

Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az igazolványos altisztek a posta és távirda szolgálatában.

Irtá: dr. Végh Kálmán, honv. miniszteri s. titkár.

A mindössze néhány hónapi multa visszatekintő legifjabb hivatalos lap, a magyar kir. csendőrség «Rendeleti Közlöny»-e ismét örömhírt hozott az altiszteknek, amennyiben a Közlöny folyó évi február hó 15-én megjelent 6. számában napvilágot látott az igazolványos, valamint a 11 és fél évi tényleges szolgálati idővel bíró altiszteknek posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálatra való bocsátása tárgyában 12.000/20-a szám alatt kiadott honvédelmi miniszteri körrendelet.

Ez a körrendelet nem új tért nyit meg az altisztek polgári szolgálatban való elhelyezésére, hanem csupán az e célra megszerzett térből hódítja vissza azt a részt, amely immár csaknem három éve elvonatott az altisztek elől. Abból az okból ugyanis, hogy a posta- és távirda segédtisztek költségvetésileg rendszeresített létszámában üresedés nem volt, a nyugdíjazás, elhalálozás vagy más ok következtében a posta- és távirda segédtisztek létszámában beálló hiány pótlására a próbaszolgálatra bocsátott és vizsgázott altisztek elegendők voltak, a posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálatra bocsátás beszüntetése mutatkozott indokoltnak, ami az 1910. évben erre vonatkozólag kiadott körrendelettel meg is történt. Ép ez a körülmény, hogy a posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálatra bocsátást egyszer beszüntetni kellett, teszi különösen is jelentőségteljessé a próbaszolgálatot újból megnyitó ennek a körrendeletnek a megjelenését, napnál fényesebben bizonyítva ez azt, hogy a posta- és távirda szolgálat a legjobbak egyike azoknak a szolgálatoknak, amelyek elnyerését az igazolványos altiszteknek az 1873. évi II. törvénycikk biztosítja, mert különben nem jelentkeztek volna annyian próbaszolgálatra, nem szereztek volna meg a posta- és távirda segédtiszti képesítést oly sokan, hogy a betöltés alá kerülő állások ezzel lépést nem tarthattak, aminek következtében a torlódás elkerülése érdekében a jelentkezni akarókat a posta- és távirda segédtiszti képesítés megszerzésétől egyelőre elzárni kellett.

A helyzet kellő illusztrálhatása érdekében nem lehet elhallgatni azt sem, hogy épen nem jelentéktelen az évente megüresedő, vagy egyébként betöltés alá kerülő posta- és távirda segédtiszti állások száma.

E tények ismerete után senki sem vonhatja kétségbe, hogy az igazolványos altisztek körében örömet okozott a posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálatot újból megnyitó körrendeletnek megjelenése, aminek következtében újból felkereshetik az altisztek azt a szolgálatot, amely iránt a fennforgó jelenségek szerint mindenkor előszeretettel viseltettek, amely mindenesetre egyéniségüknek is leginkább megfelel.

Kétségtelenül örömet szerezhetett a körrendelet megjelenése az igazolványos altisztek egy szűkebb csoportjánál, a csendőraltiszteknél is, akik az ő különleges helyzetükben habár nem is tekinthetik — s ne is tekintsek — életcélnak a polgári szolgálatba minden áron való átlépését, hanem csak végső szükség esetén igénybe veendő eszköznek, mégis jóleső érzéssel töltheti el őket is az a tudat, hogy ha a körülmények kényszerítő hatása folytán a csendőrség kötelékéből kilépni kénytelenek, módjuk és alkalmuk van oly polgári szolgálatba való jutásra, amelyet más igazolványos altisztársaik előszeretettel keresnek fel, ami kézzelfogható bizonyítéka a szolgálat előnyös, biztos és jó megélhetést nyújtó voltának.

*

Abból a tényből kiindulva, hogy a legüdvösebb alkotások, a legjobb intézkedések is hatálytalanok maradnak, ha azok, akiknek érdekében azok csináltattak, akiknek javára azok tételtek, az alkotások és intézkedések lényegével teljes mértékben tisztában nincsenek, úgyhiszem nem fogok felesleges dolgot cselekedni akkor, amidőn a közleményem céljául azt tűzöm ki, hogy a csendőraltiszteknél:

1. a posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálatra vonatkozó körrendeletéről;
2. a próbaszolgálat elsajátítandó ismeretekről;
3. a posta- és távirda szolgálatban való alkalmazásról a legszükségesebb tudnivalókat elmondjam.

1. A posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálatra vonatkozó körrendeletéről.

A körrendelet nagy általánosságban ugyanazok között a keretek között mozog, mint a posta- és távirda segédtiszti próbaszolgálat szabályozására vonatkozó korábbi, a most kiadott körrendelettel hatályon kívül helyezett 1903. évi 60995/X. számú körrendelet.

A körrendelet mindenekelőtt meghatározza azt, hogy

BUTOR

köszönetért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
CHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNél
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
Képes úrjegyzék ingyen. : Telefon 88—59.

BUTOR

mely altiszteknek van igényük arra, hogy a posta- és távirda segédtszti állást elnyerhessenek. Eszerint ily állásra csak annak az altisztnak van igénye, aki hivatalnoki állásokra is jogosító igazolvánnyal ellátott, valamely kincstári posta- és távirda hivatalnál hat hónapon át próbaszolgálatot sikerrel teljesített és ennek befejezése után a posta- és távirda segédtszti vizsgát letette.

A próbaszolgálat teljesítésére jogosultak gyanánt a körrendelet a hivatalnoki igazolvánnyal már ellátott és az ily igazolvánnyal még nem bíró, de legalább 11 és fél éve ténylegesen szolgáló azt az altiszteket ismeri el, akinek a 12 évi tényleges szolgálat betöltésekor hivatalnoki igazolványra lesz igénye, vagyis másszóval, aki-nek akkor, amikor próbaszolgálatra óhajt menni, már meg van a négy középiskolai vagy az ezzel egyenértékű iskolai bizonyítványa.

A próbaszolgálatra való jogosultság megállapításánál a korábbi körrendeletben foglaltakkal szemben azt az eltérést látjuk, hogy míg eddig a posta- és távirdához — más szolgálati ágánál jelenleg is — már a 12. szolgálati évében álló altiszt is mehetett próbaszolgálatra, tehát akár 11 év és egy napi szolgálat után, addig a körrendelet szerint nem mehet hamarabb a 11 és fél évi tényleges szolgálati idő betöltése előtt. Ez a rendelkezés azonban korántsem jelenti az eddigi jogok korlátozását, illetőleg nem abból a szándékból tétetett, hanem ennek elrendelése a posta- és távirda segédtszti próbaszolgálatnál közszükség volt, annál az egyszerű oknál fogva, hogy a posta-távirda szolgálatban gyakran fordul elő az az eset, hogy az altiszt a próbaszolgálat elvégzése, illetőleg a posta- és távirda segédtszti vizsga letétele után azonnal kineveztetik posta- és távirda segédtsztté. Ha már most a próbaszolgálat a 11 és fél évi tényleges szolgálati idő betöltése előtt is megkezdhető volna, akkor előállhatna az az állás az az eset, hogy a próbaszolgálatot végzett és posta- és távirda segédtszti vizsgát tett altiszt segédtszti kinevezésre kerül, még mielőtt 12 évi tényleges szolgálata volna, amikor is igazolványra még igényrel nem bírván posta- és távirda segédtszti, vagyis oly állásra, amely az igazolványos altiszteknek van fenntartva, nem nevezhető ki.

A körrendelet a továbbiakban utmutatást ad arra nézve, hogy hogyan kell kérni a próbaszolgálat teljesítésének engedélyezését, hogy hová kell intézni az erre vonatkozó kérvényt, mely után értesül az altiszt kérvénye elintézéséről, amelyek mind megegyeznek a korábbi, illetőleg a más ügyágazatoknál a próbaszolgálat teljesítésére fennálló rendelkezésekkel.

Mint a régebbi körrendelettel szemben újítást ki kell emelnem azt, hogy az új körrendelet értelmében a próbaszolgálat teljesítése nincsen meghatározott időpont-hoz kötve, tehát nem úgy, mint eddig, csak évente

október hó 1-én, hanem az év bármely szakában megkezdhető a próbaszolgálat. Ez mindenesetre nagy előny az altisztek szempontjából s viszont méltányos is volt ennek kimondása, mert e nélkül egyeseknél nagy eltolódások állhattak volna elő ama rendelkezés folytán, hogy csak 11 és fél évi tényleges szolgálattal lehet próbaszolgálat teljesítésére jelentkezni.

Szól ezeken kívül a körrendelet a posta- és távirda segédtszti vizsgáról, amiről magára a próbaszolgálatra vonatkozólag irandóknál fogok megemlékezni.

Még egy lényeges újítása a körrendeletnek az, hogy a megüresedő posta- és távirda segédtszti állásokra ezután nem fog pályázati hirdetmény közzététetni, mert ez merőben felesleges volna ama rendelkezés folytán, hogy a posta- és távirda segédtszti képesítést nyert igazolványos altisztek a posta- és távirda vezérigazgató sűgnál nyilvántartatnak s üresedések esetén képesítettésük sorrendjében posta- és távirda segédtszteké kineveztetnek. Ezt a rendelkezést különösen is jól véssék az altisztek emlékezetükbe, hogyha majd abba a helyzetbe jutnak, hogy a csendőrségi szolgálatot a polgári szolgálattal felcserélni kénytelenek s ez alkalommal választásuk a posta-távirda szolgálatra esik, tudják, hogy az előirt képesítés megszerzése után a posta- és távirda segédtszti állás elnyerése csak idő kérdése, tehát a kineveztetésüknek utánajárni vagy ennek érdekében úgynevezett «kijárást» igénybe venni nem kell, mert az előbbivel csak felesleges fáradságot szenvednek önmaguknak, anélkül, hogy ügyüket egy lépéssel is előbbre vinnék, az utóbbival pedig határozottan ártanak úgy az ügyüknek, mint elsősorban önmaguknak, már eleve ferde megítéltetésnek téve ki magukat azok részéről, akik jövőben előjáróik lesznek.

2. A próbaszolgálat alatt elsajátítandó ismeretekről.

A próbaszolgálat célja a posta- és távirda segédtszti állással egybekötött teendők ellátásához szükséges elméleti és főleg gyakorlati tudnivalóknak az elsajátítása. A próbaszolgálat tartama hat hónap, tehát aránylag nagyon rövid idő ahhoz, hogy az altiszt azt a sok ismeretet, amelyet egy leendő segédtszttől megkívánnak, egyfelől elméletileg elsajátítsa, másfelől pedig, hogy az elméleti ismereteit a gyakorlatban is a legfőkéteesebben alkalmazni tudja. Mindez vas szorgalmat, erős akaratot igényel, de ha e tulajdonok meg vannak, akkor a siker biztosítva van, mert ha nagyok is a követelmények, de korántsem olyanok, mint amelyeknek az említett tulajdonok birtokában megfelelni ne lehetne.

Az elsajátítandó ismeretek, amelyekre a próbaszolgálat bevégzését követő posta- és távirda segédtszti vizsga is kiterjed, a következők:

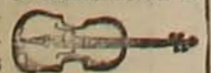
1. Postai kezelés és üzletszabályzat, amely magába

Első magyar vill. erőberend. hangsz.-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elosztathatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzők minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára.

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Orosz és a szabadságharcos Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

A Balaton összeterülő jége a lellei partnál.

foglalja a feladási, indítási, átvételi és leadási szolgálatait, a tarifákat és statisztikát.

2. Távirde-kezelés és üzletszabályzat. Felöleli a feladási, továbbítási, kézbesítési és gépkezelési szolgálatot, továbbá a tarifát és a statisztikát.

3. Távbeszélő kezelés, amihez szükséges a beszélgetésre vonatkozó bejelentések mikénti átvételének, azok díjazásának, a kapcsolásnak ismerete és ugyancsak a statisztika.

4. A postatakarékpénztári kezelés és szabályzat. Kiterjed azokra a tudnivalókra, amelyek a takaréknak a cseque forgalomban a befizetések, főmondások, visszafizetések köüli teendők ellátásához szükségesek.

5. Pénztári kezelés és számadástétel, a postát, a távirót, távbeszélőt és a postatakarékpénztárt illetőleg.

6. Posta-távirde földrajz.

7. Elemi ismeretek és pedig:

a) a posta-távirde jogból:

b) magyar köz- és közigazgatási jogból:

c) gép és kapcsolástanból; továbbá

d) a posta szervezete, a személyzet jogai és kötelességei.

Mindezek közül a legfontosabbak 1—5. pont alatt felsorolt ismeretek, amelyek elsajátíthatására a következő segédeszközök állanak rendelkezésre:

Az 1. ponthoz a «Postai tarifák és postaüzleti szabályzat» (I—V. rész), a «Postai szabályrendeletek gyűjteménye», illetőleg ennek III. része, továbbá egyes szakírók által kiadott kézikönyvek és compendiumok.

A 2. ponthoz a «Távirde-tarifa és üzletszabályzat» (I—II. rész), valamint a «Szabályrendeletek gyűjteménye», illetőleg ennek IV. része.

A 3. ponthoz «Tudnivalók a távbeszélő használatára» és a «Szabályrendeletek gyűjteménye» (IV. rész).

A 4. ponthoz a «Szabályozó rendelet a takaréknak a cseque és clearing forgalmáról» és a «Cheque és clearing forgalmáról».

Az 5. ponthoz a «Szabályrendeletek gyűjteménye» VII. része.

A 6. és 7. pontokban felsorolt ismeretek elsajátíthatók az egyes szakírók által kiadott kézikönyvekből, de ezekre, mint például a gép- és kapcsolástanra külön szakművek is vannak.

Az itt felsorolt könyveket az altiszteknek nem kell a sajátjukból beszerezni, ezeket annál a posta-távirde hivatalnál, amelyknél próbaszolgálatot teljesítenek, használatra díjtalanul megkaphatják. E tekintetben forduljanak kérésükkel a posta-távirde hivatal főnökéhez, aki azután gondoskodik arról, hogy mindazok a segédeszközök, amelyek a posta- és távirde segédtisztai vizsgára való előkészülethez szükségesek, rendelkezésükre is álljanak. Általában véve — s ezt nem tudom eléggé hangsúlyozni — minden legcsekélyebb dologban, amiben kételyek vannak, vagy tájékozatlanok, felvilágosítás végett forduljanak az illető posta-távirde hivatalnál

alkalmazotti tisztviselőkhöz, akik készséggel fogják megadni a kívántakra a kellő utbaigazításokat.

Amikor a próbaszolgálaton levő altiszt a posta- és távirde segédtisztai vizsgára az előírt s említett könyvekből kellően előkészült, ajánlatos, hogy a tanultainak mintegy ismétlésképpen oly kézikönyvet is olvasson, amely röviden magába foglalja mindazokat a tudnivalókat, amelyek a vizsgázóktól megkívántatnak. Ezek a kézikönyvek, az úgynevezett compendiumok rövidesen felölelik a vizsga tárgyainak egész anyagát, kérdésekben és feleletekben tárgyalva azt, amely összeállításánál fogva az a tananyag ismétlésén kívül igen alkalmas arra is, hogy abból az illető mintegy önmagát megvizsgáztassa, meggyőződve az által arról, hogy készültsége olyan-e, hogy a vizsga sikeres letételét bizton remélheti.*

Óra intem azonban az altiszteket attól, hogy a posta- és távirde segédtisztai vizsgára az előírt könyvek mellőzésével csak ily compendiumból készüljenek, mert abból a szükséges ismereteket a kellő alaposítással nem sajátíthatják el s ha ily előkészület mellett véletlenül át is esnének szerencsésen a vizsgán, ne feledjék el, hogy tulajdonképpen nem azért kell tanulniok, hogy vizsgázzanak, hanem azért, hogy tudjanak, már pedig ha nem az alapos tudás, hanem a szerencsés véletlen volt sikerük r gója, ez a kétes értékű siker előbb-utóbb megfoszulja magát.

3. A posta- és távirde szolgálatban való alkalmazásról.

A posta- és távirde segédtisztai vizsga sikeres letételével az altisztai szakképesítést nyert posta- és távirde segédtisztai állásra. Az ily minőségben alkalmazott tisztviselő kezdő fizetése 1400 korona, a mihez még a m. kir. — a lamvasuti illetmény-szabályzat szerinti lakpénz járul, amely állomáshelyek szerint 800, 640, 500, 480, illetőleg 400 korona lehet. A segédtisztai állásnak több fizetési fokozata van, a melyekbe a tisztviselő három évi várakozási idő elteltével jut, úgy hogy az első alkalmazás kezdetétől számított három év után a fizetése 1600, további három év múlva 1800, újabb három év után 2000 korona lesz, amelyekhez természetesen a megfelelő s most említett lakpénz mindenkor hozzászámítandó.

A posta- és távirde segédtisztai képesítéssel bírók részére a segédtisztai állásokon kívül rendszeresítve vannak még:

a) a segédellenőri,

b) az ellenőri állások.

* Az ily kézikönyvek közül igen jó Gerő Alfréd kassai posta-távirde főtisztnek «Postakezelési compendium kérdésekben és feleletekben» című munkája. Bolti ára 6 korona. Valamint a «Vezérfonal az I. oszt. posta-távirde altisztai vizsgára készülők számára», írta Sándor Jakab budapesti posta-távirde főtiszt. Hivatalos kiadvány. Ára még nincs megállapítva, vott értesülés szerint 1 kor. lesz.

Ha fáj a feje

ne tévovázzék, hanem
használgjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmarkesebb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 120. — Kapható minden gyógytárban.
Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Szétrombolt fürdőkabin. — Jégtorlaszok, melyeket a Balaton somogyi partján halmozott fel a vihar.

A segédellenőri állásra már az 1800 korona fizetéssel bíró segéd tiszt is kinevezhető, amikor fizetése 2000 korona lesz, ami három év elteltével 2300, újabb négy év után 2600 és négy év múlva 2900 koronára emelkedik. A lakáspénz a segédellenőri állásban 900, 720, 630, 540, illetőleg 450 korona lehet.

A segédellenőr az ellenőri állást a 2600 koronás fizetés elérése után nyerheti el, amely állásban a kezdő javadalmazás 2900 korona. Az ellenőri állásnál az egyes fizetési fokozatokban a várakozási idő négy év, úgy hogy ily időközönként a fizetése 3200, 3500 s végül 3800 koronára emelkedik. Az ellenőr lakpénze: 1000, 900, 700, 600, illetőleg 550 korona.

Ezek szerint tehát az igazolványos altisztek a posta- és távirda-segéd tisztévé történt kineveztetésüktől számítva, kilencz év alatt — kedvező előléptetési viszonyokat és kiváló minősítést feltételezve — elérhetik a segédellenőri, újabb 10 évi szolgálat után pedig az ellenőri állást, vagyis 19 évi szolgálat után 2900 fizetéssel és 550—1000 korona lakpénzzel javadalmazott állást érhetnek el, a mi más ügyágazatoknál, például a minisztériumoknál az igazolványos altisztek részére fenntartott hivatalnoki állásokban ugyanennyi szolgálati idő után elérhető javadalmazással szemben határozott fölényben van.

A posta-távirda szolgálatban alkalom van a most ismertetett állásoknál sokkal jobban javadalmazott állások elnyerésére is. Hogy azonban ez bekövetkezzék, ahhoz szükséges, hogy az illető a posta- és távirda-segéd tiszt kópesítés megszerzésével ne tekintse tanulását befejeztnak, hanem szolgálata mellett törekedjék magasabb képzettségnek, a középiskolai érettséginek a megszerzésére, amikor is, ha hivatali működése ellen egyébként kifogás nincsen, ha ügybuzgalma, lankadatlan szorgalma és eredményes munkássága révén előjáróinak megelégedését vívta ki magának, nincs akadálya annak, hogy posta- és távirdatastizti vizsgára bocsáttassék, amit ha sikerrel letesz és posta-távirdatastizté kineveztetik, fizetése azonnal 2000 korona lesz s előléptetések folytán évi 6000 koronával s megfelelő lakpénzzel javadalmazott állást érhet el.

★

Amint az elmondottakból kitűnik, elég nagy követelmények támasztanak a posta-távirda szolgálatba törekvőkkel szemben, de viszont az is kétségtelen, hogy ezek fejében nyújt is megfelelő ellenszolgáltatást és már maga az a körülmény, hogy a sikerrel teljesített próbaszolgálat s az ezt követő vizsgának sikeres letétele teljes biztosíték a posta-távirda szolgálatba való jutásra, oly csaknem egyedülálló, hogy a kérdésnek illetően megoldása méltán válthatja ki az altisztekből az illetékes körök iránt a hála érzetét s buzdíthatja őket lankadatlan szorgalmu, ügybuzgó s legjobb tudásuk szerint való munkásságra.

A mindenkor «derék» jelzővel illetett csendőrtisztoktól ez el is várható! — Hiszem is, hogy így lesz!

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Földrengés ellen biztos építkezések.

Az utolsó két évtizedben ismétlődő földrengések nálunk is, de másutt is, hol a földrengések nagyobb pusztításokat okoztak (pl. Amerikában, Japánban, Ausztráliában és Olaszországban), mindinkább foglalkoztatták nemcsak a természettudósokat, hogy a földrengés tulajdonképeni mibenlétét megismerjék és előjeleit tanulmányozzák, hanem az építőszervezetekkel foglalkozó szakembereket is, hogy a tönkre ment épületeket tanulmányozva, oly szervezeteket alkossanak, a melyek az általános építőszervezetek állékonyosságának követeléseit úgy előgiteék ki, hogy esetleg a földrengéseknek is ellenálljanak. Erről a kérdéssel érdekes cikket ír a «Természettudományi Közlöny»-ben Schodits Lajos, kinek cikkéből átvesszük a következőket.

Amaz erők közül, melyek a földrengési erők zavarai-ból keletkeznek, a szervezetek minden formájára hatnak és pedig elsősorban is azok, a melyek a szervezetek tehetetlenségéből és a rengéstől erednek. Másodsorban azok a nyíró erők érvényesülnek, a melyek a talajnak különböző mozgásából erednek. A különböző építményeknél az erők hatása a következőképen nyilvánul.

Épületek: Az első kár, a mely az épületeket érheti, az, hogy a rengés ereje az épület különböző részeit különböző időközökben megremegteti. Erre nézve Hobbes így nyilatkozik: Valamely épület a földrengéskor ingáshoz hasonlóan ingadozik, sőt gyorsabban, akár csak az ingák egész sorozata, különösen azóta, a mióta az épületeket különböző anyagokból építik, minden anyagnak meg levén a maga lengési időköze. Nemcsak a különböző anyagok rezegnek különböző időközökben, hanem ha az épületnek szárnyai, nyúlványai vannak, ezek az épületrészek is más időközökben remegnek meg, mint a főépület. A rengési időközöknek különbözőete okozza, hogy belső erők nyilvánulnak, melyek lerontani igyekeznek a szervezetek állékonyosságát. Ha minden rész úgy, illetve oly erősen köthető össze, hogy az egész épület, mint egy egész tömeg mozog: akkor az épületet földrengéskor biztosnak mondjuk.

Ha a Földnek ez az egyenetlen mozgása nagy kiterjedésű és mély eredetű, tehát rendkívül nagy, ezeknek az erőknek semmiféle szerkezet sem tud ellenállni; de ha ez a mozgás a Föld felszínéhez közel történik, a károk eshetősége a lehető minimumra szorítható sajátosságos tervezettel. Földrengéssel foglalkozó világíró tudósok kimutatták, hogy ez a káros mozgás a Föld felszínén, különösen feltöltött, vagy felásott mocsaras helyen, sokkal nagyobb, mint mélyebben. Milne-nek, a tokiói műegyetem volt tanárának mérései ezt bizonyítják. Ugyanis egy nagyon erős földrengés alkalmával 1885-ben, 10 láb mély gödör fenekén a földrengés nagysága csak $\frac{1}{34}$ része volt annak, mint a mit a felszínen mértek. Ebből világos, hogy mily könnyen összeomolhat az épület, ha nincs állékony talajon, kellő mélyen alapozva. Olykor forgó mozgást is észleltek épületeknél, mely különböző idejű és különböző irányból jövő rengések együtthatásából eredt, vagy talán, miként Milne említi, «okozhatja egy egyenes vonalú földmozgás is, a mely a szerkezet szimetria tengelyével nem párvonalas.» A forgató erők romboló hatásának semmiféle szerkezet sem tud ellentállni.

Kémények: Akár téglából, akár más falazathól épí-

HA KÖHÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Reuma, csúsz, kővény, mindennemű mozgástól eredő
fájdalmat pillanatok alatt megszüntet a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Tíz méter magas jégtorlasz. — Jégtorlaszok, melyeket a Balaton somogyi partján halmozott fel a vihar.

tett kémények, minthogy egyik formájukban sincsenek hosszúságukban kellőleg merevítve, úgyszólván kivétel nélkül összeomlanak földrengések alkalmával. Épen ez a főoka annak, hogy a földrengéseket nagy tűzvésznek követik. Ebből következik, hogy a kémények építésére nagy gondot kell fordítani.

Hidak: Köztudomású, hogy földrengések alkalmával a folyók partjai egymásból közelednek. Erre nézve Hobbs kijelenti: «Akár körül vagyunk véve folyókkal, akár nem, egész világosan kitűnik, hogy a hegyek szomszédságában szokatlanul nagy a Föld felszínének összetömrölése, még pedig abban az irányban, a mely merőleges a völgy hosszanti irányára.» E mozgásnak hatása egy hidra úgy nyilvánul, hogy nyomást gyakorol rá. Tebát vagy meggörbíti a bidat, vagy félre tolja a hidfőket, vagy pedig lenyirja a lehorgonyzó szerkezetet, vagy magát a pillért egy gyöngébb keresztmetszeten.

Földalatti építkezések: A földrengés hatását földalatti építkezések c. ú. m. alagutakra, csatornákra, csővezetésekre, nehezen mondhatjuk meg előre, mert a hatás lehet forgó mozgás, lehet hullámos kemény vagy sziklatalajban, tolmogzás könnyű talajban, és egyenlőtlen mozgás különböző sűrűségű rétegekben. A szerkezeteknek, hogy e különféle erőknek ellentállhassanak, tekintve a nagy nyomást, feszültséget és nyíró erőt, nemcsak bajlékonyoknak, hanem ellentállóknak is kell lenniök.

Ezek után ráér a közlemény arra, hogy mik a lényegesebb követelmények ahhoz, hogy a szerkezetek a földrengéseknek ellenállhassanak.

Arra nézve, hogy valamely épület állékony legyen, legelső követelmény, hogy alapozása mély és erős legyen. Ott, a hol az alapozásnál betont nem lehet használni, czölöpöket kell a földbe verni akár egyszerű, akár vasbeton formájában. Épületeknél egy másik feltehető fontos követelmény a merevség. Az épületkeretnek nagyon erősnek és jól összeépítve kell lennie, hogy a mennyire csak lehetséges, az épület egységes (monolith) volta létrejöhön és hogy a rezgés az egész épületet mint egységes tömeget rázkóltassa meg. Arra nézve, hogy a vasbeton mennyire elégíti ki az ebbeli követelményeket, megemlítem Herschel, a kingstoni (Jamaika) építész tanácsosának jelentését, melyet Jamaika gyarmatügyi államtitkárának küldött. Abban beszámol az 1910. évi április 13-iki és május 14-iki földrengések hatásáról, melyet Costa Rikában, Cartago és San Jozé városokban az épületeken tapasztalt. A «vasbeton az egyedüli anyag, mely a fentebb említett követelményeket teljesen kielégíti, ez az anyag magában egyesíti a falazatnak tartósságát, tűzbiztosságát; megvan benne a vasnak, illetve az aczélnek húzási és táglási képessége és ezenkívül még oly tulajdonságai is vannak, a melyek kizárólag az ő sajátosságai. A vasbeton valóban egységes (monolith) és a mellett könnyű épületként hat. Tartósságáról pedig elmondhatjuk, hogy mennél régebben áll, annál erősebb és szilárdabb.»

Az Egyesült Államok geológiai felügyelője, Humphrey R. a következőket írja egyik cikkében a kaliforniai földrengésről:

«A földrengés idejében kevés vasbeton-épület állott, de az a kevés is kitűnő bizonyossága annak, hogy ilyen mű szerkezetek mennyire biztosak földrengés és tűz

esetében, s hogy mennyire ellentáll rendkívüli erőknek is. Erős, egységes (monolith) szerkezete földrengések alkalmával ellentállónak bizonyult, különösen azért, mert úgy reng, mint «egy egész» (tehát egész tömegében hat.) Azonfelül a tűznek is kitűnően ellentáll.»

Gróf Montessus de Ballore, ki most már évek óta Chileben lakik és szervezi a földrengési szolgálatot s vezető egyéniség a földrengés tanulmányozása terén, kijelenti, hogy: «A vasbeton-épület monolithhá lesz és valóban kimondhatjuk, hogy benne, illetve vele meg van oldva a földrengési zónákon a szerkezeti probléma. A vasbeton úgy látszik a legjobb anyag minden esetben. Már régebben kifejtettem ezt a meggyőződésemet, s úgy látsszik véleményem azóta általános.»

Derleth Charles, a kaliforniai egyetem középítéstan tanára, a következőket mondja az 1906-iki sanfranciscói földrengésről: «San-Francisco bizonyosság arra, hogy a vasbetonból épült szerkezeteknek ellentállása a földrengéssel szemben valóban bámulatot kelt. Nincs is értelme, hogy ezeket a vasbeton kalitkászerű épületeket nem szabad 6—8 emeletnél magasabba építeni. Egy jól megtervezett vasbetonszerkezet, hoven méretezve és tisztességesen megépítve, valóban mint összetartó és nagy rugalmasságú monolith hat, és olyan egyéb tulajdonságokkal van felruházva, mely legjobban ellenáll a földrengésnek.» Ha épületek a földrengések rázó mozgásának vannak kitéve, a szerkezetnek gyengeségei azonnal kitűnnek. Gyengén méretezett, hanyagszerkesztett és egyenlőtlenül merevített vasból való épületek kártyavárként omlanak össze. Mert a szegecses elnyíródnak, mint azt a kaliforniai «Union Trust Building»-nél lehetett látni. Annak, hogy valamely épület az egyenlőtlen mozgás következtében nagyon megsérül, az az oka, hogy az épület különböző részei, szerkezetei egyenlőtlenül vannak összekötve és összekapcsolva. A hol pl. a tető-gerendákat nem kötötték le jól a fedélszék aljához, a lökés erejének függőleges összetevőjének hatására szétfeszültek és a falon keresztül lebillentek. Ha a menyezetek nincsenek jól összeépítve a főfalakkal, a földrengés erejének vízszintes összetevője következtében ezek a nagy tömegek a falak felé dobatnak, ostromló kosok módjára, úgy hogy az épület részekre szakad. Épen így a fedél is, ha nincs erősen a főfalakhoz erősítve, lecsuszik róluk. Nehéz födelek, földrengés látogatta vidékeken, örökös veszélyt rejtegetnek földrengések idejében és mindig fő okai a nagy károknak és emberbalsejtnak. Az épület súlypontjának lehetőleg mélyen kell lennie, hogy az épület tehetetlenségének hatására lehetőleg csekély legyen.

Az összes épületek közül, a melyek 1906-ban az április 18-iki kaliforniai szörnyű földrengést kiállották, egy sincs, a melyért annyi szót vesztegettek volna, mint Bekins Van and Storage Company Warehouse (butor és beraktározási részvénytársaság). Ez az épület sértetlen maradt s megmenekült a tüztől is. Az Egyesült Államok «Geológiai figyelő»-jében erről a következő olvasható: «Az épülő Bekins-féle butor-árúház volt az egyedüli az egész városban, mely a tűzben bevált típusát mutatta a vasbetétes betonszerkezeteknek. A tervezett 6 emeletből 3 majdnem készen állott. A falak fehérmészhabarcsba rakott téglából, a menyezet, pillérek vasbetonból épültek. A falak össze-vissza repedeztek. A vasbeton-menyezet és pillérek sértetlenek maradtak. A nagy

● **Ölje meg**

● **De vigyázzon,**

● **VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.**

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat! hogy basznos állatait meg ne mérgezze: 5197

■ **A Morrattin**

az egész házban és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéző elő, megöli őket, és a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Egy holdra elegendő egérintő ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

hőség nagyon enyhén viselte meg a menyezet alsó felületét, mely a szerencsétlenség idejében még egészen új volt.

A város közelében voltak teljesen vasbetonból épített kisebb épületek is. Ezek is teljes erővel kapták a földrengés okozta lökést, a nélkül, hogy a legkisebb kár esett volna bennük.

A vasbeton általános viselkedése a földrengés alatt olyan volt, hogy az állami hatóságok a legkerülendőbb építőanyagként ismerték el San Francisco újjáépítése alkalmával. A kaliforniai földrengés bizonyítja, hogy vasbeton bármilyen formájában kitűnően ellentállott a földrengéseknek és tűzvésznek.

A Seland Stonford egyetem épületénél szintén fényes győzelmet aratott a vasbeton a téglából készült szerkezetek fölött. Az egész épület pillérekre volt építve két emelet magasságig, melyet egy harmadik emelet tetőzött be kupolával. Valószínűleg takarékoság miatt építették úgy, hogy a pilléreközöket téglával bélelték ki. A földrengés lökésére a vasbetonrész sérületlen maradt, míg a téglafalak teljesen összeomlottak. Ez az egyedüli példa is elegendő volna arra, hogy a szerkezeteknek ezt a fajtáját mindenek fölé helyezzük és mindenütt alkalmazzuk, különösen földrengéses vidéken.

1907-ben a januárius 14-iki földrengés alkalmával Jamaikában csupán két épület maradt meg. Mindkettő vasbetonból volt építve. Azóta Kingstonban minden valamirevaló épületet vasbetonból készítenek.

Az 1908 december 28-iki szerencsétlenség alkalmával Messzinában az egyedüli nagyobb épület, mely a városban megmaradt, az elmebajosok kórháza, s ezenkívül még 4--5 ház, melyek vasbetonból épültek. Igazán ritka látványosság volt ezeket a házakat sértetlenül látni a romok között. Nakamura tanár jelentése, melyet a messzinai földrengésről írt, említést tesz arról, hogy egy házban leszá- kadt a vasbeton-menyezet a nélkül, hogy összetörtött volna, pedig a falazat összeomlott, és hogy egy vasbeton-víztartó nem messze Messzinától teljesen sértetlen maradt.

A királyi bizottság, melyet az olasz kormány nevezett ki, hogy tanulmányozza a messzinai földrengést és készítsen szabályrendeletet az építésre nézve, azt jelentette, hogy a vasbetonszerkezetek közül egy sem sérült meg és különösen fölhívta arra a tényre a közfigyelmet, hogy a Portalegni-folyó betorkoló csatornája nem dőlt be a romok súlya alatt. Az 1905. évi kaliforniai és az 1908. évi messzinai földrengés következményeként a «Società Cooperativa Lombarda di Lavori Pubblici» pályázatot írt ki egy tanulmányra, hogy melyek azok a szerkezetek, a melyek földrengéses vidékeken legbiztonságosabbak. A bíráló bizottságot a milánói mérnökök és építészek közül választották. 200-nál több cég pályázott a világ minden részéből, bemutatva terveket, leírásokat és szerkezeti mintákat. A bíráló bizottság az első három díjat vasbeton-szerkezeteknek ítélte oda. Baratta Mario, jelenleg Európának legjobb földrengés-tudósa, a vasbetonról a következőleg vélekedik: «A vasbeton-szerkezet éppen a takarékoság szempontjából a legjobb szerkezetek megoldását foglalja magában, különösen földrengés látogatta vidékeken. A menyezetek, falak és tetők vasbetonból egységes (monolit) tömegek, melyeknek sajátosságukból kifolyólag megvan az a képességük, hogy a földrengés okozta lökéseknek ellenálljanak és melyek még alakváltozást is elbírnak a nélkül, hogy a ház lakóinak életét veszélyeztetnék. A Filippini-azügeteken nagyszámú vasbetonépítmény

tanuskodik arról a bizalomról, a melylyel föld-rengéses vidékeken iránta viselkednek.»

A kémények ledőlése egyik legveszélyesebb és legközönségesebb következménye a földrengés okozta zavaroknak. A téglá és falazat nehéz tömege keresztül töri a tetőzetet és a padozatot, mely rendesen maga után vonja az egész épület beomlását és sok ember életébe kerül. Különben, ha a kémény nem dől be, a kár nem olyan súlyos természetű. A kaliforniai földrengés alkalmával a kémények mind bedőltek, az iskola-épületekben keresztül törték a tetőzetet a menyezzettel együtt a földszintig. Ha a baj akkor történik, a mikor az iskolák megteltek, borzasztó sok gyermekélet esett volna áldozatul. Téglából, vagy más egyéb falazatból készült kémények soha sincsenek egyenletesen merevítve és minthogy a kémények tetőjüktől aljukig úgy-szólván majdnem egyenlő szélesek, felette érzékenyek a földrengések lökéseivel szemben. Egy merevítő vas egész magasságban levezetve, nagy biztonságot nyújt a lökésekkel szemben, de nem tűzbiztos, pedig a földrengést követő tüzesetekből következik, hogy a tűzbiztosság éppen olyan fontos követelmény, mint az állékonyság a földrengésekor nyilvánuló erővel szemben. Vasbetonból készült kémények tűzetálló agyag-béléssel, alig valamivel drágábbak a San-Franciscóban alkalmazott mód szerint készítve és jóval kevesebb kárt szenvedtek volna bennük. A látszatból is arra lehet következtetni, hogy a kémények azért hasadtak ketté, éppen azon a helyen, hol a tetősíkra kibújtak, mert közvetlenül a fedélszék gerendái között emelkedtek ki. Ha csak kis rés lett volna a kémények és a fedélszék gerendái között, a forgo rengés nem érte volna őket, s talán nem is dőltek volna le. A károkat legegyszerűbben úgy lehetne elkerülni, hogy a kéményeket vasbetonból, vagy más olyan anyagból építenék, a melyben ép úgy megvan a merevség, mint a házias elleni nagy ellenálló képesség. Ilyen kémények még abban az esetben sem dőlnek be, ha össze volnának kapcsolva a fedélszék gerendáival. Még jobb eredményeket lehetne elérni, ha a fedélszék és kémény ugyanabból az anyagból készülnének és össze volnának kötve egy egységes monolit-tömeggé.

Fontos következménye a Föld felszíne megmozdulásának a gáz- és vízvezetési csövek, továbbá csatornák összeomlása, szakadása. Nem tekintve az egészségügyi károsodásokat, a városok rendszerint többet szenvednek a földrengés okozta tűzvészektől, mint okozójától a rengéstől. A falazott csatornák San Franciskóban nem voltak eléggé ellentállók a rengés erejével szemben. E földrengések alkalmával az öntöttvas vízvezetési és gázcsövekkel sem jártak jobban. Úgy hiszem, ezen a környéken a vasbetonból készült építmények jobban kiállottak volna a rengést, bár meg vagyok győződve, hogy még a betonból való földalatti építmények sem tudtak volna érvényesülni a rengési erővel szemben, különösen a feltöltött föld határvonalainak mentén. Ilyen helyeken mozgást megengedő csuklók segítettek volna a csatornán és vascöveken, de nagyon nehéz gyakorlati eszközökkel gondoskodni falazott, vagy betoncsatornáknál, mert nem lehetne meghatározni a hajlíthatóság sajátos helyét. Ha csak lehetséges, a fővízvezetési csöveket nem kellene puha, feltöltött, lágy földbe helyezni s a csöveket vasbetonból, vagy hengerelt vasból kellene készíteni, szakaszonként csuklók közbeiktatásával. Nagyobb ellenállóképességet a lökések ellen csak úgy lehetne elérni, ha oly esetekben, a

HIREK.

mikor a csöveket teljesen megbízhatatlan talajba helyezik, vasbetoncsatornát építenének s azokban vezetnék a csöveket, megfelelő szabad teret hagyva a csatorna fala és a cső között. Az, hogy ez a megoldás mennyire czélszerű fővezető csöveknél, bebizonyosodott Messzinában; Alexios városban vasbeton-csatornában futttak e csövek, komolyabb bajuk nem is történt, míg a városon kívül, hol a csövek nem voltak ily csatornába helyezve, teljesen tönkre mentek.

Ezek azok a meggyőző okok, a melyek annyira ajánlják a vasbetont a földalatti építkezéseknél is.

KÉPEINKHEZ.

A Balaton összetorlódtott jége a lellei parton.

Ittába ijesztget már a csipős, deres, hideg reggeli idő, hűbb a hirtelen támadó, de ugyanoly gyorsan tovatűnő szél- és hóvihár, a tavaszi szellő langyos fuvallata kiérzik már a komor felbők hajtotta sivitó szél zugásából is.

Hosszabbak lettek a napok s tartósabb és hatásosabb a nap melege. Nem tud neki ellentállni a folyók és tavak jégkérgé sem. Pedig még ugyancsak ferde síkban vetődik rá a sziporkázó napsugár. De azért csak mar apró likacsok tűnődnek az addig tükörsímaságu jégen; initt-amott megrepedezik a vastag jégpáncél és a víz mozgulatai által lassanként darabokra törtetve a perczről-perczre olvadva, fogva uszik, keringél tovább, míg végképpen elolvad.

Ez azonban csak a folyóknál van így. Az állóvíz jége, mint pl. a Balatoné is, tartósabb. Az ilyen óriási tö befagyni sem úgy szokott, mint a folyók és folyamok, a melyekben jégtorlaszok csoportosulnak össze, valószínűs barrikádokká emelkedvén egyes helyeken. A Balaton a tartós, fokozódó hidegben egyszerre áll meg. Reggelre ott van az egész tö vízen a sima, tündöklő jég-tükör. Ilyenkor elragadó látványt nyújt a befagyott Balaton. Különösen az első napokban úgy tűnik fel, mint egy egy darabból öntött óriási ezüstkör. Később azonban, amint a balászkok initt-amott meglékelik s kocsik járnak rajta keresztül-kasul, folyton veszt ebből az elragadó szépségből s lassankint egészen bepiszkolódik, elfoltosodik a végtelenbe vesző sima jégtükör.

A tavaszi szellő langyos fuvallatát azonban végre a Balaton jége is megéri. Eleinte csak a széleken kezd olvadozni s úgy halad fokozatosan befelé. Egy-egy időközvi vihar vagy erősebb szél aztán neki esik a szélein felszabadult jégtáblának, a felkorbácsolt hullámok segítségével emeli, löki, taszítja ide s oda, miközben hangos ropogással, recsegéssel széltilben, hosszában megrepedezik az ekkorára már színezett ormotlan jégdarab. Folyton törik, szakad apróbb, nagyobb darabokra s a vihar által felkorbácsolt hullámok lökik, dobják tovább, mintegy kézről-kézre adva egymásnak, szállítják szél alá, ki a partokra, ahol fűlsüketítő recsegés, ropogás, csattogás közben verik, rakják, tolják fel egymásra, míg nem valóságos romhalmazz lesz az egymásra torlódo piszkos jégdarabokból.

Ilyen összetorlódtott jéghegyek mutatunk be olvasóinknak a jelen számunkban közölt képeken, amelyet az az erős szélvihar vett ki a balatonlellei partra, a mely a közelmúlt hetekben szántotta végig a mi kedves magyar tengerünk jégtől megszabadult haragos hullámai.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára újabban a következő adományok folytak be: a Záhengerszegen, február 15-én rendezett altiszti bál bizottságától Boros Lajos főhadnagy utján 129 K., mely összeghez Galambos Géza 9, Szalay László 6, továbbá Sámson László járásörmester és Patkó János örmester 5—5 koronával járultak hozzá; Nagy Lajos törzsörmester Pozsonyhól, kinevezése alkalmából, gratulációk megváltása czimén 3 K. Barta József I. örmester Tarjánból 2 K. Vezérfonalakért a debreczeni kerületől 25 és az ipolysági szakasztól 7 K 50 fill. Az itt kimutatott összegekkel az alap vagyona 28,534 koronára emelkedett.

Gyászhir. Müller Béla hadnagy, pápai szakaszparancsnok, márczius 9-én Budapesten, ahol üdülő szabad-ságát töltötte, meghalt. Holttetemét a hajtársak impozáns részvéte mellett, a róm. katolikus vallás szertartásai szerint történt beszentelés után, márczius 11-én délután 4 órakor, a cs. és kir. 17. számú helyőrségi kórház ravatolózó terméből, a farkasréti katonai temetőben helyezték örök nyugalomra. Nyugodjék békében!

Gázmérgezés. Az általános tömegsztrájk netáni zavargásainak elfojtása alkalmából Budapestre vezényelt csendőrségi karhatalmi legénység egy része, mintegy 250 ember a Kisrökusban volt elszállásolva, hol márczius 7-én éjjel, deőrepedés következtében gázömlés keletkezett. A kiömlő gáztól, illetve annak beszivásától Szokolai Lajos és Tószegi János csendőrök kisebbfokú gázmérgezést szenvedtek, amelylyel a Rökuskórházba szállították, honnan egy napi kezelés után egészségesen távoztak.

Egy nyugalmazott őrsvezető tragédiája. Kádár Ferencz nagy őrsbeli csendőr, a márczius 3-án kezdődő fősorozáshoz Székelykeresztúrra vezényeltetett, hova 3-án éjjel 1/21 órakor bevonulva, a községházán talált községi rendőrökkel beszélgete elegyedett, miközben a községháza sötét folyosójáról dörömbölés és üvegesörömpölés zaja halatszott. A zajra a még teljesen felszerelve volt Kádár csendőr a folyosóra menve, annak ajtajánál egy mezítláb és éjjeli pongyolára vetkőzött egyént talált, kinek feje és arca paplannal volt beburkolva s aki a folyosó ajtaját, melyből az ablakszemeket már mind kiverte, öklével még mindig döngötte. A különös éjjeli vendég a csendőr által hozzáintézett azon felhívásra, hogy „Állj! Ki vagy?” a csendőrnek ugrott s azt teljes erejével úgy vágta mellbe, hogy az megintorodva, a falnak esett. Kádár csendőr a további támadást elhárítandó, az ismeretlen felé egy szuronydöfést intézett, mely azt jobb mellén találta. A sérült a fegyverhasználat után a folyosóról egy jobb oldalra nyíló szobába ugrott, hol még mindig teljesen szőthunul összecsett s pár percz múlva meghalt. A hulla agnoszkálása alkalmával kiderült, hogy a szerencsétlen ember Nagy Ferencz ny. őrsvezető volt, ki valószínűleg pillanatnyi elmezavarásban rohamt éjjel fogvatékos öltözetben, paplannal a fején a községházára, illetve az általa talán nem is keresett, de ott megtalált halálba.

KÜLÖNFÉLÉK.

Újmódi házassági fogadalom. Nagy feltűnést keltett egy modern házassági fogadalom, mit mostanában olvasott fel egy mátkapár az anyakönyvvezető előtt. A modern házassági fogadalmat a menyasszony szer-

kesztette, átadta az anyakönyvvezetőnek, hogy olvassa fel. Megjegyezte a menyasszony még, hogy a hűség-eskübe csak úgy megy bele, ha a vőlegény aláírja az ő általa szerkesztett házassági fogadalmat. Az érdekes írás így hangzik: „Én, alulírott ünnepiesen esküszöm, hogy jövőndő feleségemnek teljes szabadságot adok cselekedeteiben és elhatározásaiban. Igérem, hogy kérdésekkel nem terhelem soha. Ő művész és ezért ünnepiesen lemondok arról, hogy rendbe tartsa a háztartást, kötelezem magamat, hogy személyi kényelméről gondoskodom; gondoskodom arról is, hogy e czélokra állandóan személyek álljanak rendelkezésre. Pénzemmel jövőndő feleségem tetszése szerint bánhat és a kiadott összegek miatt soha kérdőre nem vonom. A háztartásban az ő akaratára lesz irányadó és kijelentem, hogy akaratának mindenben engedelmességek fogok.” A felolvasás megtörténte után az anyakönyvvezető megkérdezte a leendő feleségtől, hogy ő bált tulajdonképpen milyen kötelességeket vállal, mire a menyasszony azzal felelt, hogy mindig tisztán tartja meg férjének nevét. A félénk vőlegény e kijelentés után annyira boldog lett, hogy rögtön aláírta a minden idők legfurcsább házassági fogadalmát.

Utazó vasszekevény. Az egyesült délafrikai vasúttársaság transzváli vonalain ujabban aranyszállító kocsik járnak, mely bizonyára páratlan az egész világon. A pretoriai vasutműhelyekben készítették és a veretlen arany szállítására használják. A johannesburgi bányaművekből havonként 18.000 kilogramm aranyat szállítanak 60 millió értékben. A külön kocsi építésére azért volt szükség, mert az aranyat szállító kocsikat gyakran kifosztották. A tizenkét méter hosszú külön kocsi teljesen szabadonálló páncélszekevényt építettek. Lábakon áll, tehát nem érintkezik közvetlenül a kocsi padlózatával. Ez óvatosságra amiatt volt szükség, mert gyakrabban megesett, hogy a tolvajok az aranyszállító kocsik alá kuporodtak, menetközben átfúrták a kocsit és kilopták az aranyat. A külön kocsinak szerkezete olyan, hogy nem lehet kinyitni csak a két végállomáson, Johannesburgban és Fokvárosban. A páncélszekevény egyúttal teszi az utat egy állig felfegyverzett katonára, aki ügyszólván foglya az aranyat, mert a célállomás előtt nem juthat ki a kocsiból, olyan lévén annak szerkezete, hogy belülről lehetetlen kinyitni. Az arannyal való utazás azonban csöppet se kellemetlen, mert a katonának bőségesen adnak enni-inni valót. Természetesen megjárhatná, ha kisiklana a kocsi, de ez csak eshetőség és valóságban irigylendő a dolga az arany foglyának.

A kihalt negritók. Az amerikai tudósok kérvényt nyújtottak be a washingtoni Fehér Házba a Filippinák

negritói érdekében, kik állami segély nélkül hamarosan elpusztulnának. A negritók az indiai szigettenger őslakói. Egykor benépesítették az összes szigeteket, ma pedig 25.000 főre apadtak. De a 25.000 között is csak 5000 telivér, a többi keverék, kik szokásaikban is eltérnek az igazi negritóktól. Amerika őskora össze van kötve ezekkel az emberekkel, kik ma is azon a kultúrszinten tartanak, mint mikor a spanyolok elindultak felfedező utazásaikra. A negritók czölöpökre építik nyomorult kunyóikat és bár szigettlakók, csodálatosképen félnek a víztől. Nem úsznak, nem eveznek, nem halásznak. Fáradhatatlanul vadásznak és mérgezett nyilakkal ejtik el a vadat. Érthető, hogy a tudományos világ kéri a kormánytól egy olyan népnek a védelmét, melyben rég letűnt korok képe testesül meg.

Társas prédikáció. Bostonban két élelmes pap 1890-ben nagy hallgatóságot szerzett magának azáltal, hogy mindig ketten prédikáltak; az egyik elmondta a beszéd elejét, a másik pedig a végét.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad. Levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel helyeget ne küldjenek.

6666. Nyugdíjat kap.

116. Ha az őrsparancsnok megengedi, bármikor.

Tavaszi. 1—3. Még nincs oldóntre.

K. őrmester. Ha a kerületi parancsnokság a leendő házastársak megélhetését biztosítva látja — igen.

1007/200. A csendőrségi Rendeleti Közlöny 7. számában megjelent táblázatokból kiolvashatja.

1877. IV. 24. Csak a csendőrségnél eltöltött szolgálati idő.

26. Döntés még nem történt.

Őreg csendőr. Lesz, de hogy hol és mikor, azt még nem tudjuk.

B. J. Beszámít.

Sz. A. Megkapja.

B. J. 30. 1. Tannlmányozza a folyó évi 7. számn csendőrségi Rendeleti Közlöny mellett fekvő táblázatokat. 2. A házasságkötés csak a csendőrkerületi parancsnokság engedélyével történhetik.

B. J. Hivatalból lesz folyósítva.

7777. és Drávamenti. Nem lehetséges.

Vulpes. Az 1912. évi LXV. t.-cz. 51. §-ában foglaltak mérvadóak.

Harai őrmester. 1. Sorajegye nem nyert. 2. Még nyerhet. 3. Jelenlegi értéke 32 korona.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

résztvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyveinkre: 1. Oly takarékbetéteket, melyeket hat hónapi felmondási idő leteltével helyezni kívánunk elintézetünknek, 5% (hat) betéti kamattal fizetünk; (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetéteket, melynek a betét az 1. pontban jelzett felmondási időtől kezdve nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamattal fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattal mellett. Utalványok, Intézkedések és csekkek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzt

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi márhó 1-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

altorjai Altorjay Imre vezérőrnagynak, saját kérelmére nyugállományba való helyezésél legkegyelmesebben elrendelni, ez alkalomból nevezett vezérőrnagynak az al-láhornagyi czimet és jellegel díjmentesen legkegyelme-sebben adományozni és legkegyelmesebben megparan-csolni méltóztatott, hogy nevezettnek a legfelsőbb meg-előjelzés kifejezése újólag tudtul adassék.

A nyugállományba való helyezés napja: 1913 április hó 1-je.

Lakhely: Budapest.

Ideiglenes nyugállományba helyezettek:

1913 márczius hó 1-ével:

Barta Mór III. számú csendőrkerületbeli járásörmes-ter, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «csendör-ségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan».

Választott lakhely: Pestszentlőrincz.

Elekes Mihály, VII. számú csendőrkerületbeli járás-örmester, a «Felülvizsgálati szabály» 38. §. b) pontja alapján.

Választott lakhely: Budapest.

Györi Samu VI. számú csendőrkerületbeli törzsrörmes-ter, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «csendőrségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan».

Választott lakhely: Pakod (Zala m.).

Burbach Jakab II. számú csendőrkerületbeli járásör-mester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «csend-őrségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan».

Választott lakhely: Keverára.

Szélyes Mózes V. számú csendőrkerületbeli járásör-mester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «csend-őrségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan».

Választott lakhely: Béta (Udvarhely m.).

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Derecskei Dénes őrsvezető ez. őrmester, egy közokirat-hamisítás büntető ügyében észszerű tapintatossággal és czéltudatos leleményességgel kifejtett eredményes tevén-kenységeért, valamint a legutóbbi három év alatt a köz-biztonsági szolgálatban lankadatlan szorgalommal és kötelesség-hűséggel kifejtett eredménydus szolgálati telje-sítményeier.

Miskech János őrsvezető ez. őrmester 13 évi, Ga-lamba Mihály őrsvezető ez. őrmester 14 évi, Rajkó József őrsvezető ez. őrmester 13 évi, Marosi Sándor esendőr ez. őrmester 12 évi, Nagy József II. csendőr 9 évi, Elomoki József őrsvezető ez. őrmester 12 évi, Szívós László csendőr ez. őrmester 8 évi, Szőke János őrsvezető ez. őrmester 12 évi csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban folytonosan kiváló buzgósággal és odaadó kötelesség-hűséggel kifejtett ered-ményes tevékenységükért.

Poschner Ferencz és Vig József őrsvezető ez. örmes-terek, segédoktatói minőségben hosszabb időn át úgy az oktatás, mint a fegyelem kezelése, nemkülönben a bel-rond fenntartása körül czéltudatos szakszerűséggel, oda-adó szorgalommal és lankadatlan kötelesség-hűséggel ki-fejtett eredményes teljesítményükért.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olyan finom és jó hang-szert szállítani, mint REMÉNYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia házi hangszerkész-ője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, cimbalom, harmonium, fa-, rézfuvó-hangszer, húr, stb., míg Reményi legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58. külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hang-szerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Új mintájú zsoldjegyzékek raktárunkban már kaphatók.
Husvétii képes levelezőlapok nagy választékban.

Minden csendőrre
rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-ez.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS
ÁRRÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 12. szám.

Budapest, márczius 23.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A helyszini ujjlenyomatszemle bizonyító erejű eredménye és az ujjlenyomatok le- emelésére szolgáló Schneider-féle lap.

A „Hans Gross»-féle Archivból magyarra átfordította *.*

Az ujjlenyomatrendszer a legutóbbi években az egész világon annyira fejlődött, hogy rövid időn belül azt már egy művelt állam közbiztonsági testülete nem fogja nélkülözhetni.

Ezzel együtt nő e rendszer előharczosainak a felelősége és azon kötelessége is, hogy a feszült érdeklődés kielégítésére mindent elkövessenek. Ez azonban a helyszinén talált vagy helyesebben találandó ujjlenyomatokat illetően eddig sokszor igen nehéz volt.

Különösen a hamburgi rendőrség lehet sok nehéz esetre méltán büszke, melyet csupán a helyszinén talált ujjlenyomatok alapján derített ki.

Néhányat az érdekesebbek közül leírok.

I. 1909. év vége óta Hamburgban különféle pénzszekrényfeltörés történt, a tettest azonban nemcsak, hogy nem sikerült elfogni, de kilétét illetően a rendőrség teljes sötétségben tapogatózott. A betörések mikénti végrehajtásából csak arra lehetett következtetni, hogy csupán egy tettesről lehet szó, a ki főképen régebbi gyártmányu pénzszekrényekre pályázik.

1910. évi február hó 10-ről 11-ére virradó éjjelen ismét egy ilyfajta betörés történt. A tettesek először feltörték egy — a ház udvarában levő — kovácsműhelyt s onnan egy kalapácsot, valamint két feszítő vasrudat loptak, ezen tárgyakkal felmásztak a ház külső falán levő vészlőtrán a második emeletre, hol egy kereskedő cég raktárhelyiségein keresztül, melyeknek ablakait betörték, a pénzszekrényig jutottak. Ezt felfordították, a hátsó falát bezúzták és kifosztották. Ezek után lehatoltak a földszintre, ott még egy pénzszekrényt zúztak be és azt is kiürítették.

Ezzel az egyik betört ablakon a tettestől származó véres ujjlenyomatok maradtak hátra. A rendőrségi gyűjtemény szerint a lenyomatok N. P.-től származtak, kire a gyanu sohasem terelődött volna, annál kevésbbé, mert csak egészen lényegtelen előbűntetései voltak.

Az alábbi eset bizonyítja, hogy az ujjlenyomatszemle nemcsak ismeretlen tettesek megállapítására, hanem

arra is alkalmas, hogy a megbízhatatlan tanúvallomások végzetes következményeit elhárítsa.

2. 1910. évi június havában, Bremában urasági házból, a lakók távollétében betörők arany és ezüst tárgyakat és egyéb holmit loptak el. Miután a tettesek a földszinti ajtókat álkulescsal kinyitva, bejutottak a házba, a többi ajtókat és ablakokat feltörve, az emeleti helyiségekbe hatoltak.

Egy ily módon végrehajtott betörés után egy szétzúzott ablaktáblán ujjlenyomatok találtattak. A tetteseket — állítólag két egyént — a káros cselekedése láttá.

A nyomozás H. háziszolgára és B. műlakatosra terelte a gyanút. Fényképüket megmutatták a cselekedésnek, kik H. fényképében azt az egyént vélték felismerni, ki a betörés alkalmával az egyik ablakot betörte. A helyszinén talált ujjlenyomatoknak terbeltek ujjlenyomataival történt összehasonlítása után kiderült azonban, hogy ők nem lehettek a tettesek. Ellenben általános megállapításként megállapítást nyert, hogy az ablaktáblán visszamaradt ujjlenyomat P. festő ujjlenyomataival azonos — ennek lenyomatai a rendőrségi nyilvántartásban megvoltak — vagyis, hogy a bűncselekményt ő követte el.

Még gyakoribbak természetesen azok az esetek, melyekben egyéb gyanúok egy bizonyos egyénre mint tettesre engednek következtetni és az ujjlenyomatszemle azután megszerzi a döntő bizonyítékot.

3. 1910. évi okt. havában I. hamburgi ékszerésznél betörték, mintegy 130,000 korona értékű ékszert, arany és ezüstneműt elloptak. Itt számos ujjlenyomatot hagytak hátra a helyszinén, többek között egy magukkal hozott tejesüvegen is, melyben szerszámjaik kenésére olajat hoztak magukkal. A tett elkövetésével őt egyén gyanúsították, kiknek ujjlenyomatai a rendőrség nyilvántartásában megvoltak. Az összehasonlítás beigazolta, hogy a tejesüvegen hátrahagyott lenyomat St. írnek jobb mutatóujjától származik, mire nevezett hosszas tagadás után beismerte, hogy a betörést ő követte el és megnevezte társát is. Ezen beismerés után az ellopott értékek javarésze szintén megkerült.

Mit jelent azonban ilyen eseteknek mégis csak korlátozott száma azon bűncselekmények özönéhez képest, melyek évente büntetlenül maradnak, mert az első nyomot nem sikerült megtalálni, vagy ha azt meg is

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. osendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerekészítője, az Oskai és a szabadalmazotti Rákóczi tárogató felmálálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközölhetnek. A jegyzék minden hangszert külön kiadatik. Magyarországon legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára.

STOWASSER JÁNOS

osas. ári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Honvédség és a Magyar Kir. Csendőrség házi hangszerekészítője, az Oskai és a szabadalmazotti Rákóczi tárogató felmálálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközölhetnek. A jegyzék minden hangszert külön kiadatik. Magyarországon legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára.

kaptuk, úgy a döntő bizonyítékot nem szerezhettük meg!

Ez onnan van, mert az ujjlenyomatok értékesítése körüli eljárás gyakorlása ez idő szerint csak néhány nagy rendőrhatalóságra van korlátozva. De még ezeknél is megtörtént, hogy a gyakorlatot abbanhagyták vagy hogy a rendszer nem vált be.

Az ujjlenyomatrendszer által egyes helyeken elért eredmények nyilvánosságra hozatala az oktatási érteken kívül még egy okból bír fontossággal.

Ha, mint a felsorolt esetek is beigazolják, ilyen rendkívüli eredmények ilyen egyszerűen és majdnem költségmentesen elérhetők, miért nem alkalmazzuk az ujjlenyomatrendszert mindenhol, minden homályos bűnügyben? és melyek azok az okok, melyek miatt a rendszer — ha igénybe veszik — mégis oly gyakran felmondja a szolgálatot?

Ez talán kevésbé az érdekelt hivatalok és közegek túlterheltségén, nehézségén vagy közönyösségén, hanem inkább a rendszer nehézségein mulik.

A vélemények már az ujjlenyomatoknak a helyszínén való láthatóvá tételére szolgáló szereknél és eszközöknél annyira eltérnek egymástól, hogy ezen buza-vona mindazoknál, kik az előhívással foglalkozni kívánnak, az egész rendszer használhatóságára vonatkozólag kételemek támadnak. Ha pedig nagynehezen felfedeztünk és láthatóvá is tettünk egy ujjlenyomatot, úgy a legtöbb esetben csak most kezdődik az igazi baj. Hogyan rögzítsük az értékes lenyomatot?

Csak kevés nagyszabású berendezéssel bíró rendőrhatalóságok rendelkeznek egy külön fényképezésszel, aki ilyen feladatok megoldására alkalmas, és csak ilyen hatalóságok vannak az igen költséges fényképezési felszereléssel ellátva. Még ha az első kérdéseket, t. i. hogy milyen porral tehetem láthatóvá a talált lenyomatot és hogy elég lesz-e a fénykülömbőség a fényképező lemez számára, meg is oldhatjuk, sokszor a legjobb műszerek és legkiválóbb szakemberek dacára sem fogunk célt érni, mert a lenyomat olyan helyen van, hogy azon fényképfelvételeket eszközölni nem lehet.

A legjobb esetben elmozdítható, lefejtethető vagy olyan kicsi az a tárgy, melyen a lenyomatot találtuk, hogy azt a fényképező műtermébe szállíthatjuk, hogy az ott csendben és a különböző világítás segítségével a lenyomat lefényképezését megkísérelje. Így is sok esetben lebetetlen a lenyomatról használható fényképzet kapni. Még bajosabb a dolog, ha a lenyomat el nem mozdítható, vagy el nem szállítható tárgyakon tapad, vagy ha olyan helyeken van, hová nem férhetünk a fényképezőgéppel, például a kályha mögött stb. Ezekhez még hozzájön a világítás által okozott nehézség, valamint az a baj, hogy szokatlan környezetben és világításnál nagyon bajos azt az időt eltölteni, a meddig a felvételnek tartania kell. Miután csak egészen éles és

tiszta képek használhatók, sőt például még a padlózat lényegtelen, de forgalmasabb helyeken el nem kerülhető rezgései is elegendők ahhoz, hogy a sikert megakadályozzák.

Ha pedig mindezek után az összes érdekeltek nem elsőrangú szakértők és nincsenek a legkiválóbb segéd-eszközökkel felszerelve, akkor — az ujjlenyomatokat biztosítási rendszer jelenlegi állása szerint — az eredmény használhatóságának valószínűsége az összetörnyosuló nehézségek előtt semmivő törpül. Keressünk csak például egy sötét padlás gerendázata között ujjlenyomatokat és fényképezzük őket!! A bűncselekmények tülnyomó többsége pedig távol a nagy rendőrségi központoktól vidéken történik. Itt nem a minden segéd-eszközzel felszerelt nagyvárosi kriminalista, hanem a gyakorlatlan csendőr vagy az ilyen ügyekben, sajnos még gyakorlatlanabb ügyész vagy vizsgálóbíró áll ez esetekkel szemben. Csupán így magyarázható azután meg, hogy minduntalan ugyanazon legismertebb rendőrhatalóságok eredményeiről hallunk csak valamit.

Ez pedig majd csak akkor változhat meg, ha a jelenlegi eljárás helyébe egy oly egyszerű és biztos módszer lép, melyet még a leggyakorlatlanabb egyén is idegen segítség nélkül alkalmazhat.

Az ujjlenyomatrendszernek ezen életkérdése már is megoldást nyert.

Schneider Rezső bécsi cs. kir. rendőrhíztos és rendőrségi fényképész egy olyan eljárást fedezett fel és szabadalmaztatott, mely az eddig leírt összes hátrányokat, amennyire csak lehetséges kiküszöböli.

Schneider t. i. először egy olyan port állított össze, mely minden ujjlenyomatot — ha azt a porral behintjük — azonnal tisztán láthatóvá lesz és másodszor egy koromfeketé, enyvszerű anyagot talált ki, mely körülbelül $\frac{1}{8}$ mm vastagságban papírlapra van kenve és tükörsima felületének megvédése végett, egy vékony celluloidlapocskával van betakarva.

Ha már most valamely tárgyon vagy felületen ujjlenyomatot sejtünk, úgy az illető helyet egy körülbelül 5 cm széles hajecsettel — melyet előzőleg a Schneider-féle porba mártottunk — alaposan beporozzuk, az ecsetet tisztára kirázzuk és azután óvatos ecsetelés által a felesleges port eltávolítjuk. Ha volt egyáltalán az illető helyen egy ujjlenyomat, mely porozás által láthatóvá tehető, úgy az éles körvonalakban fog előtűnni feküdni.

Ezek után a Schneider-féle levonólapról, mely 14×19 cm nagyságban kerül forgalomba, levágunk egy, az ujjlenyomat nagyságának megfelelő darabkát, óvatosan eltávolítjuk a rajta levő celluloidlapot és a most már szabaddá lett levonólapot óvatosan ráteszszük az ujjlenyomatra. Nehogy léghólyagok képződjenek, melyek a nyert képen lyukkaként tünnének elő, a lapot először az egyik szélével fektetjük le és azután lassan a lenyomatra helyezzük. Az egész lapnak egyszerre való

Ha fáj a feje⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Medvevadászat Oroszországban.

lefejtetése léghólyagok képződését idézi elő és megkönnyíti a kép elmázolását is.

Miután a lapocskát tenyerünkkel könnyedén lenyomkodtuk, hogy biztosítva legyünk afelől, hogy a tapadó felület az ujjlenyomat minden részét érte, a lapot egyik sarkánál fogva óvatosan leemeljük és a celluloidlemez ismét ráteszszük; léghólyagok képződésének meggátolására most is ügyeljünk.

A lenyomatnak minden erőszakos leszorítása nemcsak felesleges, de a képet homályossá, sőt elmázolttá is teszi. Miután a celluloidlapocskát teljesen átlátszó, a koromfekete alapon levő ezüstszerű ujjlenyomat tisztán kivethető és közvetve már így is összehasonlításokra felhasználható. Tekintve, hogy a lenyomat a celluloidlemez által védve van, azt borítékban az illető ügydarabhoz csatolhatjuk vagy bármikor, bármelyik fényképész által lefényképeztetethetjük vagy nagyíttathatjuk. Miután a Schneider-féle levonólap veszély és nehézség nélkül postán is szállítható, magának az ujjlenyomatnak az elszállítása pedig rendesen annak az elrontásával jár, főképen fontos bűnesetekben czélszerű lesz, ha a nyert lenyomatot mindjárt elküldjük azon hatóságnak, melyet meg akarunk kérni, hogy gyűjteményében kutasson a lenyomat után, vagy hogy hasonlítsa azt össze a szintén csatolt és a gyanúsított ujjairól vett lenyomattal.

Természetesen igen ajánlatos mindjárt mindazon egyének ujjlenyomatait is csatolni, kik a felvett lenyomatot esetleg okozhatták volna. Így a károsét, a járőrét stb. Az összehasonlítást bizzuk mindig egy tapasztalt és gyakorlott szakemberre.

Igen ajánlatos a fölösleges port gondosan eltávolítani, mert ellenkező esetben a nyom környéke is ezüstös lesz és akkor a lenyomat nem olyan pontosan látható, mint hogy ha a háttér koromfekete. Természetesen mellőzendő itt is minden erőszak, mert azzal magát a nyomot megsérthetjük, sőt — kivált ha a nyom már régi és igen sima felületen tapad — azt egészen elmázolhatjuk. Az ecset finomsága, puhasága tehát elengedhetetlen.

A levonólap tartóssága ugyan nem zárja ki, hogy azt egyszerű letörés után ismételten használhassuk, de ez mégsem ajánlatos, mert a tűkörsima felülete mégis csak könnyen megsérülhet és akkor a leemelendő ujjlenyomat hajszálfinomságu mintáját esetleg nem sikerül pontosan átvennünk. A levonólap ára különben is oly csekély, hogy még a legtakarékosabb ember is eldobhatja a már egyszer használt lapocskát anélkül, hogy ezzel nagy kiadást okozna magának.

A szállítási feltételek kedvezők.

Egy doboz, mely tartalmaz: 6 db 14 × 14 cm nagyságu levonólapot, becsavarható üvegszelenczében 100 gr hintőport, egy 5 cm széles hintőecsetet és egy a levonólapok szétvágására szolgáló ollót, 19 koronába kerül. Kívánatra a felszerelés még kiegészíthető a helyszínén talált egyénekről esetleg veendő ujjlenyomatok készítésére szükséges eszközökkel, ú. m. egy czinklemez, egy enyhenger, egy tubus nyomdafestékekkel, egy felkenőkes és egy benzines üveg. Ezzel a doboz ára 24 koronára emelkedik.

Kevésbé mozgalmas, kisebb csendőrörsök számára azonban egyszerűbb felszerelés is elegendő: ecset 1-30 K, 100 gr por 2-50 K és hat levonólap körülbelül 4-50 K.

Ha őrsaink még egy használható utmutatással is elláttatnak, úgy gazdag eredmények fogják a kísérletet megjutalmazni és a módszer sohasem fogja felmondani a szolgálatot. Természetes követelmény csak az, hogy a levonót minél előbb, t. i. lehetőleg friss lenyomatokról készíttessék. Ha a nyom régi, úgy eltűnt a zsirtartalma, a por már nem tapadhat és így levonatot sem tudunk csinálni.

A nyomról vett lenyomatnak az ügydarabok mellett, azoknak kiselejtéséig való megőrzése azért bir különös értékkel, mert a lapocskánem foglal el helyet és ugyanazon tettes ellen való későbbi eljárásoknál, valamint esetleges perújításoknál, mit a tanúk feledékenysége számítva, sokszor évek után megkísérelnek, a hites ujjlenyomatnak kiszámíthatatlan értéke lehet.

A Schneider-féle por és levonólap bármilyen anyagu és alaku tárgyon bizton és könnyen használható. Képei teljesen tiszták, miután a háttér zavaró színeit, képeit és fényét — ellentétben a fényképpel — nem veszí át.

Az eljárás legnagyobb előnye azonban annak végtelen egyszerűsége. Minden gyermek levonóképekkel (matrica) játszik. 5-10 éves korunkban ezt mi is gyakoroltuk. Minden kis iskolásleánynak megvan a hozzá való tehetsége. Nem tudom tehát belátni, hogy csendőreinket miért ne lehetne ezzel megbizni?

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A multság vége.

Irtó: Máthé Miklós törzsrőrmester.

Szép, ragyogó május reggel. A nap lassan, lassan emelkedik felfelé. Sziporkázó sugarai csillogva verődnek vissza a fűszálakon ragyogó harmatcseppekben s mint megannyi drágakövek tündökölnék a térs mezőkön.

A Tenkéről Nagyszalonta felé vezető útvonal mentén, fenn az árokparton, egy ember fekszik. Édes álma lehet, mert erős, hangos és hosszantartó hortyogása megreszketteti a körülötte levő fűszálakat.

Az ekként arczára hulló harmatcseppek büsítő hatásától-e vagy talán a szemei körül játszadozó napsugarak csiklandozásától, egyszerre ébredezni kezd. Izeg, mozog s bár szemei még be vannak ragadva, dalba kezd. S mintha követni akarná a dal ritmusát, ide, oda fordul, belehempereedik az árokba, végig simitván arczával a harmatos füvet.

Erre már, mintha hideg zuhany érte volna, fölébred s ökleivel álmos szemeit dörgölgetve, körülnéz. Bámul

HA KÖHÖG, HASZNÁLJON AZONNAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmunkosabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

MENTHOL REUMASZESZ

Reuma, csúz, köszvény, mindennemű mozgástartól eredő fájdalmat párszor használat után megszüntet a Gerő-féle

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Műcsiszor

Zsiráf-vadászat.

jobbra, bámul balra, beszélget önmagával, de sehogyan sem tudja kiismerni magát az idegen tájékon.

Végre valamennyire magához tér. Sorra tapogatja zsebeit, keres, kutat bennök, de csalódottan huzza ki kezzeit egymásután mindenikből. Majd az inge alá, a kebelébe nyúl. De ott se talál semmit, mire nagyot káromkodik.

Ekkorára megkondul a közeli község barangja; hangja végig zug a harmatos mezőségen. Ez és az imént észlelt csalódás teljesen észretéríti a révetegen körültekintgető atyát, a kinek tekintetéből is mindjárt fel lehet ismerni a mámoros embert.

Körülnézi a fekvőhelyét, az ároksírt és az árokmélyét át meg át vizsgálja, közben nagyokat káromkodik, majd birni kezd s lassu, ingadozó léptekkel megindul a közeli község felé, menetközben fel-felemeli csontos ökleit s hol a fejét ütögeti vele, hol meg-megrázza a levegőben, mintha valami láthatatlan ellenséget fenyegetne.

Eközben annyira tisztul az emlékező tehetsége, hogy emlékébe tudja idézni az előző napi és éji eseményeket. Egymásután jutnak eszébe az előző napi mulatozás, a cigányzene, az Istentudjakiesoda Péter, a ki mint kedves jó barát ölelte, csókolta s végül az is, a mi a leglesújtóbb ránézve, hogy volt pénze s most nincs.

Egy-két korona miatt bizonyára nem is busulna, hiszen a tegnapi mulatság annál többet is megért. De 630 koronát már még sem ért meg, akármilyen jól mulatott is, pedig ennyit hozott magával, mikor előző napon onnanbázulról eljött. Az is bizonyos, hogy bármilyen gavalérósan mulatott is, ennyit el nem költött. Ha tehát hiányzik, valaki ellopta. Erről pedig legjobban tudhat az az Istentudjakiesoda Péter, a ki vele legtovább mulatott. De hát ki tudja, hogy hol van most az.

Majd megtudja a csendőrség! fejezi be az atyai a monológot s alighogy a községbe beér, a csendőrlaktanya után kérdezősködik. Kellő utbaigazítás után csakhamar el is éri célját.

Ott aztán illő módon bemutatja magát, hogy ő Martin János széplaki lakos és hol sirva, hol káromkodva elpanaszolja, hogy előző napon — 1910. évi május hó 8-án — azért jött be Tenkére, hogy az ottani banknál levő tartozását kiegyenlítsse. Még korai volt az idő, a bank nem volt nyitva, meg aztán a fáradság után egy kis pálinka is jól esett, hát a betivásáron talált ismerősökkel betért az egyik piacztéri kocsmába egy pohár pálinkára.

Az egy pohárból kettő lett, majd több is, miközben hozzásegődött egy Péter nevű fiatalember, akivel bor és cigányzene mellett tovább mulatott, úgy hogy teljesen leittasodott s a mulatás közben nemcsak a bankba való menetéről feledkezett meg, hanem a pénze is az utolsó fillérig elveszett s oda az ujjonátuj piros bőrtárca is. S ráadásul, világ csufjára, ott ébredt fel a nagyszalon-tai országot melletti árokban.

Arról, hogy hány helyen s melyik kocsmában fordult meg, nem tudott felvilágosítást adni és azt se tudta, hogy mikor, kivel és miként került az országúti árokpartra.

Az őrsparancsnok, a hiányzó összegből következtetve, lopást látott fennforogni, miért is Gyenes Gábor és Csizmás Paskál csendőröket szolgáltaiba vezényelve, meghagyta nekik, hogy panaszossal a kocszmákat sorhajárva, ha csak lehet, kutassák ki mindazoknak a kiletét, akik azzal együtt mulattak.

A járőr első sorban abban a reményben, hogy az ittas panaszos ott éjtette ki a pénzét, a hol aludt, oda ment ki vele a helyszínére. Ott azonban a lehevert fü között és a fekvőhely környékén mitse találtak. Egyetlen nyom se volt ott, a miből dulakodásra vagy a tettesnek valamely irányba való eltávozására lehetett volna következtetni.

Ennélfogva visszatértek a községbe és a kocszmákat vették sorba.

Egyik kocsmárosnál megtudták, hogy panaszos este hét óra tájban, már jó ittasan jött oda egy 18—20 éves ismeretlen fiatalemberrel. Ott ittak esti kilencz óráig, mikor is a zárórára való tekintettel elküldte őket. Az elfogyasztott italokat és szivarokat panaszos fizette mind, a mi közben nagyobb összeg pénzt látott nála. Panaszos távozáskor már oly ittas volt, hogy alig tudott a lábán állani, társa támogatta menetközben is.

Ezenfelül a kocsmáros még felemlítette, hogy panaszos a fiatal embert Péter néven szólítottatta és a min a beszédükből kivehetette, utóbbi Kávásdra való lehetett, de ő nem ismerte és meg se figyelte jobban, pedig az alatt, hogy nála mulattak, egy ismeretlen fiatalember aki egy pohár pálinkára tért be a kocsmába, meglátván amazt a panaszossal duhajkodva mulatni, rászólt: „hogy vagy te, templomrabló!” S bár észrevette, hogy e megjegyzés kellemetlenül érintette a duhajkodó legényt, de mert válasz nélkül hagyta a kérdést és a másik se szólt többet, ő se firtatta tovább a dolgot. Csakugy hozzávetőleg elmagyarázta még a legény személyleírását és ruházatát is, de egyebet nem tudott.

Mint hogy másik két kocsmában is ugyanilyen leírású legényt láttak a panaszossal mulatni és az a hely, ahol panaszos felébredt, Kávásd irányába esett, odaíndult a járőr, a tettes után puhatolni, mert az eddig szerzett adatokból alaposnak látta a legény ellen felmerült lopás gyanúját és azt is valószínűnek tartotta, hogy kávádsi lesz a legény.

Kávásdon azonban teljesen eredmény nélkül puhatoltak, mert olyan Péter nevű legényt, akit templomrablással gyanúsítottak vagy ilyen miatt elítéltek volna, a községi előjáróság se ismert. De általában olyan legényt se tudtak megnevezni, akire az ottani 25—30 főnyi fiatalság közül a kocsmáros által adott személyleírásnak megfelelő lett volna.

A járőr ezután Görbed községbe ment, mert Gyenes csendőr ugy emlékezett és ezt a kávádsi községi bíró is megerősítette, hogy előző évben két görbedi legényt fogtak el Nagyvaradon templombetörés miatt s gondolták, hogy ezek, ha el is ítéltettek, azóta már büntetésüket kitölthették és hazakerülhettek s hátha ezek valamelyike lesz a keresett tettes.

Reményükben nem is csalódtak, mert a görbedi előjáróság mindjárt tudott utbaigazítással szolgálni s a két templombetörőt is hamatosan előállította. A kocsmáros által adott személyleírásához általában mind a kettő hasonlított, de egyiket se hívták Péternek és a panaszos se ismerte fel mulatótársát egyikben sem.

A járőr mindezek daczára kikérdezte őket. Az egyik mindjárt igazolta alibijét kétségtelenül, ezt tehát el kellett bocsátani. A másik azonban, akit Körösi Gábornak hívtak, legnagyobb meglepetésükre beismerte, hogy a jelzett napon bent volt Tenkén, panaszost is látta mulatni egy fiatal emberrel, őt is megkínálták egy pohár borral, de ő ennek elfogadása után azonnal távo-

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjntányosabb áron
ERRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Vaddisznó-vadászat.

zott a kocsmából s többé nem találkozott a panaszzossal. Panaszos eleinte sehogysem akart ráismerni a fiatal emberre, de meg épen nem jutott eszébe, hogy borral valamelyik kocsmában megkínálta volna. A további kikérdezés alatt azonban állandóan figyelve azt, kezdett eszébe jutni, hogy mégis hasonlít ez az ő mulató társára s ezt közölte is a járőrrel, de Körözi a panaszos eme kijelentését tévedésen alapulónak minősítette. Azt beismerte, hogy a templomba való betörésért el volt ítélve s csak pár hónappal azelőtt töltötte ki büntetését, de a terhére felhozott ez újabb cselekménnyel való meggyanúsítás legkevésebbé se lepte meg és minden hozzá intézett kérdésre határozott feleletet adott.

A járőr azután már csak a házkutatásba vetette minden reményét, meg aztán a kocsmárossal való szembeállításba. Minthogy a házkutatás épen megejthető volt, ahhoz fogtak hozzá. Tehetségekhez képest kellő alapos-sággal átkutattak mindent, de a keresett pénzt nem találták, mire meghagyták gyanúsítottnak, hogy készüljön fel és elkísérk Tenkére.

Mig a legény felkészült, a fáradt járőr, a községi közegekkel együtt a ház előtti kut kávéjára ült le pihenni. Várakozás alatt Gyenes csendőr véletlenül egy törött fazék alsó részét pillantotta meg a kut melletti vályu alatt, a melyben kissé már cserepesedni kezdő higitott agyag volt, a melyet paraszt házáknál a ház földjének mázolására szoktak használni.

Minthogy pedig ilyen mázolást nem vettek észre a ház földjén, elindulás előtt megkérdezte a legényt, hogy mire használták az agyagot, mire az vállvonogatva azt felelte, hogy bizonyosan anyja, aki ezuttal távol volt, használta valamire. Ezt azonban olyan bizonytalan hangon mondta, hogy felkeltette vele Gyenes csendőr figyelmét.

Mielőtt tehát elindultak volna, újból áttekintette a ház belsejét, miközben a konyha egyik sötét sarkában ráakadtak a friss mázolás nyomaira. Ezt a szurony hegyével megpiszkálgatva, egy kisebb gödörszerű mélyedésre bukkantak s abból mindjárt előkerült a keresett pénz is, 550 korona a tárczával együtt egy darab rongyba beleburkolva.

Ennek láttára beismerte a legény, hogy ő mulatott panaszzossal, valamint azt is, hogy a kocsmából való távozáskor ő vezette azt a nagyszalontai országútra s miután egy darabon támogatva elvezette a teljesen ittas állapotánál fogva majdnem tehetetlen embert, lefektette az árok partjára, aztán a pénzét magához véve, a mindjárt elalvó embert otthagytá.

Természetesen letartóztatták az egyveskező legényt és bekísérték a bírósághoz, ahol hosszabb tartamu büntetéssel szenvedett meg a panaszzossal elkövetett hálátlan-ságért.

★

Amint a fentiekből látható, nem üres beszéd az, hogy a nyomozó csendőrnek minden legkisebb nyomot és jelentéktelen tárgyakat alaposan meg kell figyelnie, ha az eredményt biztosítani akarja. Jelen esetben ugyszólván semmiféle összefüggés nem látszott az ismertetett lopás és a higitott agyag között fennforogni, mégis arra való tekintettel, hogy a bűnös mindig arra törekszik, hogy cselekményének áruló nyomait a lehető legjobban elrejtse, eltüntethesse, esetleg megsemmisíthesse, csak

a csendőr észszerű következtetésére mutat, hogy a két különböző dolgot összefüggésbe tudta hozni s ennek alapján a lopást kétségtelenül kiderítette.

Különben is ott, ahol lopott pénz előkerítéséről van szó, sosem ajánlható eléggé a nyomozó csendőrnek, hogy minden legkisebb rejtékhelyet, képrámát, a falakon észlelhető repedéseket, új tapaszokat, megmozdítható padlódeszkákat alaposan megvizsgáljon, mert a pénz ilyen helyeken is elrejthető lévén, csak a legfigyelmesebb vizsgálat és keresés mellett lehet előkeríteni.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az elefánt.

Mennyire képes átalakulni az állat, mily óriási befolyást gyakorolhat az emberrel való folytonos közlekedés, a vele való érintkezés, a kitartó oktatás, mely századokra terjed, s melynek hatásait az anya-állatról örökli át a magzat, azt semmi sem bizonyítja inkább, mint az indiai elefánt.

Nem is állat az többé, hanem félig-meddig okos lény, átmenet az ember legfejletlenebb osztályától, az állatok legfejlettebb fajaig.

Az indiai elefánt ezer és ezer év alatt lett azzá alakítva, a mi ma. A jó szívé, s az állatokat tiszteletben tartó hinduk (a kiknek vallása tiltja megölni bármely állatot vagy csak rosszul is bánni vele) úgy szolván családjuk tagja gyanánt fogadják az elefántot, s alkalmasint jobban bánnak vele, mint a páriával, a ki a Dzsungel pusztaságába száműzve tölti szomorú napjait. S mondhatnánk, megvan a bánásnak ahhoz mért hatása is, s az elefánt nem sokkal alacsonyabb fokán áll a műveltségnek, mint az a megvetett, a társadalomból kilökött, még a tiszta víz élvezetétől is eltiltott pária.

Szokás úgy tüntetni fel az elefántot, mint a mely csakis leigázott állapotban szolgálja a társadalmat. Olyan félig szelídített állat, némelyek szerint, mint a vadabb természetű csikó, mely csak addig van nyügözve a járszólhoz, a meddig a kötőfék ereje tart, azontúl pedig elszökik gazdájától. A dolog azonban nem így áll. Nem igen van emberi hatalom, mely ily módon le tudná nyügözni ezt az erős állatot. Az egyszerű hinduk mestersége nem lenne ehhez elegendő. Nincs kötél, mely megfékezhethné, nincs ember, a ki az ő ellenállása mellett reá tudná tenni a féket.

Az elefánt félig-meddig civilizált lény, mely jószántából akceptálja a civilizációt, önként veti magát alá; sok embernek társa, segítője, jóakaratóból, nem kényszerből. Szabadon jár-kél a falvakban, gazdája elküldi őt olykor a szomszédos helyekre egyedül, máskor kiküldi az erdőbe fáért vagy a mezőre czukornádért, s nincs semmi, a mi föltartóztathatná, hogy kimenjen a Dzsungelbe szabadon élő társaihoz, s velök együtt folytasson szabad életet. Nem teszi. Civilizáltabb, mint a ló vagy szarvasmarha, mely ily körülmények között megtenne basonló kísérletet, holott az elefánt elkerüli, megveti vadon élő társát, s a hol összetalálkoznak útjaik, megbirkózik, megverekszik vele.

Az elefánt megtanulja az emberi mesterségeket, a mennyire testi alkata megengedi, s a mit megtanult, azt pontosabban végzi, mint maga az ember. Kimegy

Ölje meg

De vigyázzon,

VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat, hogy hasznos állatait meg ne mérgezzék: 5197

A Morrattin

a mézei és lázj egerek és patkányok között pusztító belőg-
séget idéz elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Egy holdra elegendő egérritó ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

az erdőbe, s hoz haza tüzelni valót. Elmegy a rétre, s hoz haza füvet és bambuszgallyakat a maga számára és a többi háziállatoknak. Hűz a kútból vizet, s megöntözi a veteményes kertet, a nélkül, hogy eltaposná magát a veteményt. Jacolliot beszéli, hogy Ceylon szigetén több elefántot látott, a melyek be voltak tanítva a fejsze kezelésébe. Kimentek reggelenként a Kotmales hegység erdeibe, s ott ép úgy megdöntötték fejszecsapással a legerősebb fát, mint maga az ember. Annyiival többet tettek, hogy haza is vitték a könnyebb sudarakat, melyeket agyaraikra vehettek, miután legalyaszták előbb azokat.

S mindezt teszik magoktól, a nélkül, hogy a felügyelő serkentené köteleességök teljesítésére, a mi még a legszorgalmasabb emberi munkásra nézve sem felesleges. Tesznek és végeznek oly teendőket is, melyekhez lát-szólag magasabb képesség kell az övékénel. Elviszik uruk meghagyásából a portékát a közeli városokba, a hová egyszer-másszor már elvezették őket, s átadják annak, de csak is annak, a kinek szánva vannak. Hordának nagy készséggel terhet, használhatók a vadászatnál, betanítják a vadon elfogott más elefántokat, s a vadászatnál nevezetes szolgálatokat tesznek. Movat angol ezredes beszéli róluk, hogy oly okosak, miszerint az elakadt ágyúkat minden további parancs elvárása nélkül kihúzzák a sárból és tovább vontatják.

Ugyancsak Jacolliot beszéli a következő érdekes esetet. Egyik barátja, Daly őrnagy házánál Szuprámi nevű elefánt volt mindenki általános kedvence. Jacolliot meglátogatta egyszer sz őrnagyot, s azt hallotta, a fiuk lementek a folyóra halászni Szuprámival. Igen kíváncsi volt erre a tüneményre. Lementek a folyó partjára, s a mint az őrnagy fiai, úgy az elefánt is ott állott szép csöndesen a parton. Vigyázta, mikor mozdul meg a halászó horog parafa-darabkája. Egyszerre mozogni kezdett, hanem az elefánt, mint a jól kitanult halász, csöndesen várt a kellő pillanatra. A mint egy hirtelen rántást vett a horgon észre, fölrántotta s rajta csüngött a megfogott halacska. A legidősebb fiu levette a horogról, s azt visszadobta a vízbe megint, a nélkül, hogy csalétket tett volna reá. Az elefánt nem tett kísérletet üres horoggal fogdosni halat. Oda ment a fiúhoz, előbb gyöngéd hangokkal akarta rávenni, hogy tegyen eleget kívánságának, azután eléje tolta ormányával a ládát, melyben a csalétek volt elhelyezve. A fiu nem akarta megérteni, s jót nevetett az elefánt zavarán. Az pedig a sikertelen próba után az őrnagy elé tette a ládát. Az sem akart segíteni. Jacolliot próbára akarta tenni az elefántot, felvette a ládát s szaladni akart vele. Az elefánt tele szippantotta ormányát vízzel, utána sietett, s mint a szivattyúból, úgy loosolta össze tetőtől-talpig. A leöntött merénylő jóvá akarta tenni bűnét, s ráakasztotta a csalétket. Azzal egyszerre meg lett kötve a béke. Az elefánt örömtől remegve, mint a kis gyermek, oda ült ismét helyére a halászó ruddal s a tőle telhető leggyöngédebb hangokban iparkodott halálját kifejezni jóltevőjének.

Mert hangjai között van gyöngédebb és kevésbé gyöngéd. Az elefántok rendes gondozói, az Indiában ugynevezett mahutok, egész határozottsággal állítják, hogy az állat bizonyos beszédet beszél, melyet ők annyira értenek, hogy mindenkor eleget tudnak tenni az elefánt kívánságának. Mindössze vagy száz szó tudását tulajdonítják az állatnak. Ezek egy része az öröm és fájdalom kifejezésére szolgál, — valami 15 különféle hang, melyeket mind torkán át hallat. Azontúl az ormányával is tud vagy 15-féle igen erős hangot adni, a melyekkel

haragját, nyugtalanságát fejezi ki, vagy segélyért kiált, midőn a Dzsungel közepében valamely hatalmas ellenségre talált. De ezeknél is nevezetesebbek azok a hangok, melyekkel ez állat egyes dolgokat jelöl meg, s mely hangokat rendszerint ormányának, torkának és szájának egyszerre való igénybevétele által tud előhozni. Egészen más hangot hallat, midőn rizet szeretne enni, ismét egészen mást, mikor czukornádra vagy vízre van szüksége. Ha melege van, egészen más hang által fejezi ki elégedetlenségét, mintha fázik. S az őrző jól ismeri ezt a hangot. Minden indiai mahut egy szóra megérti védenecse kívánságát, sőt beszélni is tud vele. Megdicséri vagy megdorgálja, megkérdi, mi kellene neki, sőt parancsokat osztogat, melyeket az elefánt pontosan teljesít, a mennyiben azokra rá van tanítva.

Jacolliot beszéli, hogy egyszer Malabar partjain utazott, midőn elefántja morogni kezdett s mindenféle hangokban tudtára adta vezetőjének elégedetlenségét. A mahut kényeztető szavakkal próbálta csillapítani egy ideig, azután hallgatást parancsolt neki. Mind hiába való volt, az elefánt tovább morgott, s vezetője kemény szavakkal dorgálta meg. Jacolliot csodálkozva kérde a különös magaviselet okát. «Uram — úgy mond a hindu — erővel azt akarja, hogy vegyek le számára a fákról néhány kókuszdiót.» Oly vidéken haladtak el, mely tele volt ezekkel a fákkal, s ép sok volt rajtok a gyümölcs. Elmentek a legközelebbi ültetvényeshez, s vettek számára néhány diót. A mint az elsőt leverték a fáról, s oda nyujtották neki, az öröm mindenféle hangján fejezte ki megelégedését, s csendes lett azután.

Ugyancsak Jacolliot beszéli, hogy látott Kattargamban elefántot, a melyet asszonya, midőn czukrot kért tőle, a kis fiú után küldött a boltba, s akkorra ígerte a czukor megadását. Az elefánt vigan trappolt el a fiú után, föltette ormányával a hátára, s néhány percz mulva anyja lábai elé tette le onnan. Ugyanaz az elefánt egy parancsszóra meghúzta az ebédre szóló csöngetyút, vizet húzott a kútból, s elvitte a gyermekeket napjában sétálni, a mellett vigyázott, hogy egy se maradjon el tőle, s ne essék baj egyikben is.

És ilyeneket s hasonlókat tapasztalt mindenki, a ki hosszasabban tartózkodott Indiában, s fáradságot vett magának az elefántot közelebből tanulmányozni.

!KÉPEINKHEZ.

Különbféle vadászat.

A vadászat azok előtt, akik akár élvezetvágytól, akár szenvedélytől sarkaltatva folytatják ezt a szórakoztató és a szervezetet erősítő foglalkozást, valóságos szellemi és fizikai turát jelent, mert épen úgy kell itt érvényesülni a szellemi tehetségből származó találékonyságnak, ügyességnek és leleményességnek, mint a kitartásra és a fáradság legyőzésére igénybevett fizikai erőnek. És a vadász csak akkor mondható igazi, vérbeli vadásznak, ha mindeme tulajdonságai megvannak s azokkal korlátlanul rendelkezni is képes. Ellenkező esetben mint dillettáns, csak éleclapi figura.

Az a vadász, a ki idegrendszere felett korlátlanul uralkodni nem tud, még a legártalmatlanabb vadakra se képes eredményesen vadászni. A veszedelmes duvadakkal pedig, amelyek egy-egy elhibázott lövés folytán szenvedett kisebb sérülés után nem a menekülés útját keresik, hanem egyenesen az ellenségre: a vadászra támadnak, meg se próbálkoznak.

A jelen számunkban közölt képeken három vadászati esetet mutatunk be olvasóinknak. Egy vaddisznó-, egy oroszországi medve- és egy afrikai zsiráf vadászatot.

A két előbbiben még a mostani modern fegyverek, a higgadt, nyugodt temperamentum és biztos kéz mellett is jó adag személyes bátorságra és határozottan kipróbált lélekjelenlétre van szükség. Mert így a vaddisznó, mint a medve nem igen értik a véres tréfát a az elhibázott lövésre legtöbb esetben életveszélyes támadással felelnek.

Ám nem azért a teremtés koronája az ember, hogy az ilyen veszélyes helyzeteket már előzetes óvintézkedéssel kikerülni ne tudja.

A vaddisznó vadászathoz, mint az a vonatkozó képen is látható, magas lábakon álló leshelyet készít valamely vaddisznófalka által látogatott lápos, vizes erdő részben s előbb napokon át elezört kukoriczával vagy más esemegével még jobban odaszoktatja a falkát s mikor az a megszokott időben már teljes nyugtalanság és óvatosság nélkül ellepi a megszokott helyet, az előre elfoglalt leshelyről teljes biztonsággal puffogtathatja le a személt-szemben nagyon is életveszélyes vadakat.

A medvéket már nem igen lehet így lépre csalni, meg aztán fára és leshelyre se tanácsos előre menekülni, mert a hova az ember fel tud mászni, oda feljut a medve is. Az ember tehát úgy segít magán, hogy előre kipuhatolja a medve megszokott sétautját és idejét és többedmagával állja útját a mit sem sejtő vadnak s így, ha az egyiknek lövése nem jól találná is, kéznél van a másik és harmadik vállalkozó s újabb-újabb lövésekkel clejthetik vagy támadásra képtelenné tehetik a feldühödött bestiát.

A zsiráf vadászat, miután ez igen félénk állat, magában véve nem jár ilyen veszélyekkel. De itt meg kitartó, jó futó, jól időmértő és lövésekhez szoktatott lóra van szükség, amelyen eredményesen lehet üldözni a szahara sivatagján rendkívüli gyorsasággal menekülő állatot; meg aztán biztos kézzre, hogy a lóról való leszállás utáni pillanatban vagy akár a lóhátról irányzott lövések a találat teljes biztonságával tétessenek.

HIREK.

Adomány. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára Tüköry Jenő magánzó Pöstyénből 5 koronát adományozott. Ezzel az alap vagyona 28,539 koronára emelkedett.

Megdézsmált postaszák. A hajduhadházi postahivatal által február 23-án este 8 óra 2 perczkor Debreczen felé indított, lezárt postaszák rendeltetési helyére, Debreczenbe egy 350 koronát tartalmazott pénzeslevél hiányával érkezett meg. A debreczeni postahivatal által a hiányról értesített hajduhadházi feladó postahivatal megkeresésére, a hajduhadházi őrs a hiányzó pénzeslevél mikénti eltűnése ügyében a nyomozást bevezetve, kiderítette, hogy azt a hajduhadházi postakihordó fia, Csákvó Gábor 20 éves suhanecz, a zsáknak a mozgópóstára történő feladása előtt, a zárlap óvatossá felnyitása után lopva ki a postaszákból s annak megtörténte után a zárlapot észrevehető sérülés nélkül lezárva, a zsákokat a mozgópóstára feladta. A beismerésben levő tettes, a lopott pénzből nála még előtalált 79 K 92 fillér bünnel együtt, az őrs által a debreczeni kir. ügyészségnek átadott.

Áremelés a lipiki altiszti otthonban. A lipiki altiszti otthon tulajdonosa, értesülésünk szerint, a legénységnek eddigi havi 75 koronában megállapítva volt ellátási díját havi 120 koronában akarja a folyó évtől kezdve megállapítani. Az ezirányú tárgyalások folyamatban vannak.

Kérelmek. Kopányi Mihály Arad megye Meggyesegyháza községben állomásozó csendőr kéri a vele 1905-ban a cs. és kir. 16. huszárezred 2. századánál szolgált Kő József és Kovács László III. számú csendőrkerületbeli csendőröket, hogy ezimüket fontos okból tudassák vele.

Szűcs János Sáros megye Kurima községben állomásozó csendőr ez. őrmester kéri a VIII. számú csendőrkerületbeli Dávid Imre csendőr ez. őrmestert, hogy ezimét egy igen fontos okból tudassa vele.

Farkas József Maramaros megye Rabó községben állomásozó csendőr ez. őrmester kéri a cs. és kir. 83. gyalogezredben vele együtt szolgált Kovács József VI. számú csendőrkerületbeli csendőrt, hogy ezimét egy fontos ügyből kifolyólag közölje vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Régi házi gyógyszerek. A sokat emlegetett régi jó időkbeli való elődeink nagyon sokat adtak az egészség ápolására; annyira, hogy van valami azon állításban, hogy sokszor a szó szoros értelmében agyonkurálták magukat. A régi háziszerek tarka sokféleségébe érdekes bepillantást nyújt dr. Cabanes párisi orvosnak a régi orvosi furcsaságokról most megjelent könyve. Régi orvosi könyvek a bizonyosságai, hogy még 1803-ban zenével igyekeztek gyógyítani igen makacs fájdalmakat. Születési fájdalmak állítólag rögtön megszűntek, ha a betegnek csak egyetlen melódiát is eljátszottak fuvolán; csak hogy lényeges kellék volt, hogy a fuvolának nyárfából kellett lennie. Tanuk állítják, hogy az örült dübögését eredményesen kezelték ugyancsak fuvola-szóval, de olyan fuvolából, amelyik a neottia nevű növény gyökeréből készült. Ma nem igen tudunk arról, hogy a katonazenének valami egészségügyi hatása is lenne s régi okmányokból mégis azt olvassuk, hogy a közép-korban zenével üzték el a pestist. Egy görög monda szerint a krétai Thales azzal szabadította meg Spártát egy félelmetes járványtól, hogy napokig egy csatadalt játszatott a zenészekkel. V. Fülöp spanyol király állítólag embergyűlölő különöz lett volna a Farinelli énekes hangja nélkül; de ha megcsendült az énekes hangja, még arra is rá lehetett vonni, hogy megborotválkozzék és a minisztertanácsban résztvegyen. Ennek a furcsaságnak azonban van legalább annyi magja, hogy a kedélybeteg, búskomor emberekre a zene tényleg jó hatással van. A régi jó időknek egy másik kedvelt „mindenható” gyógyszere volt a nevetés. Tiszteletreméltó komolysággal állítják egykori könyvek, hogy nehéz szüléseknél sokszor nagyon jó szolgálatot tett a kellő pillanatban allarmázott megnevettetés. De a XVII. századbeli házi patika legfontosabb kellékei mégis csak a számtalan szerelmi por és szimpátia-szer voltak, melyekkel a betegség rossz azellemeit elűzni s helyettük jó szellemeket odacsalogatni igyekeztek. Amaz idők előkelő hölgyei csak akkor engedtek eret vágni magukon, ha egy vödör volt odakészítve tiszta kútvízzel. Ekkor a lecsapolt vért a vödörbe eresztették: s az ereikben visszamaradt vér a szimpátiának megfelelően azonnal fölvetve a kútviz

üde frissességét. Hasonló eszmék kísérték a háborúba a katonákat. Ha megsebesültek, elég volt egy szimpátia-por, melyet a sebre raktak, hogy ez azonnal hegedésbe menjen át. Ugyancsak nagyra becsülték a színek gyógyító erejét s ámbár erre vonatkozólag sok együgyű babona volt elterjedve, egyik-másik föltevésüket a mai orvostudomány — bár más értelemben — némileg igazolta. Ma például tudjuk, hogy a vörös fény különösen erős és izgató hősugarakat bocsájt ki, míg a kék és az ibolyafény megnyugtatólag hatnak. 1912-ben az Egyesült-Államok hadseregét is ilyen megfigyelések mentették meg a moszkítóktól. Észrevették, hogy a moszkítók különösen kedvelik a kék színt, de ugyancsak kerülnek a sárgát. A csapatok kék uniformisát tehát hamarosan sárgával cserélték föl s egyszerre megszűnt a moszkító-veszedelem, sőt ezzel együtt megrikkultak a katonák között a ragályos betegségek is, mert mint tudjuk, ezeknek fő terjesztői épen a moszkítók.

A cukor mint orvosság. A cukornak rendkívül tápláló hatása a szervezetre általánosan ismert tény, hogy azonban gyógyító ereje is van, arról az orvosi tudomány mindaddig nem tudott, holott réges-régen helyet foglalt már a cukor a háziszerek sorában és nagyanyáink nem egy esetben vették elő különféle bajoknál. A Provence asszonyai például ősidők óta a szülési fájdalmak gyorsabb lefolyását tulajdonítják a cukor élvezetének és e megfigyelés helyességét igazolja egy orvosnak statisztikája, a mely szerint a párisi cukorgyári munkások általában rendkívül gyorsan esnek túl a szülési fájdalmakon. Állítólag a negyedóránként 10—15 grammnyi adagokban bevett cukornak elmaradhatlan a jó hatása a szülő nőknél és miután ez valóban ártalmatlan és veszélytelen szer, a laikus is próbát tehet vele. Más czélokát szolgál viszont a cukor hashártyagyulladásoknál, a mely betegség esetében szintén kísérleteztek már cukorral. Tudvalevő, hogy a testbe került cukor erjedésbe megy át és tejsavvá válik. A baktériumok legtöbbje azonban nem él meg savanyú talajban, lassanként kihal és ily módon megszabadul a szervezet az ártalmas, infekciót okozó baktériumoktól. Szívizmok megbetegedésénél és az ezzel járó szívgyöngöseségeknél szintén ajánlatos a cukor-fogyasztás. Ez esetekben a cukornak gyógyító hatása úgy magyarázható, hogy a mindig munkában lévő izmok számára a cukor az erőadó fűtőanyag és miután a szív az a szerv, a melynek állandóan a legnagyobb munkát kell végezni, tehát lehetőleg nagy adag fűtő- és erőadó anyagra is van szüksége. Ennek tulajdonítható, hogy újabban rendkívül sok cukorral táplálják a szívbetegségeket, a mit többnyire édes tészták formájában fogyasztanak, de ajánlatos a datolya-kúra is szá-

mukra, mert ez tartja — ezukortartalom dolgában, — az elsőseget a gyümölcsök között.

Egyenruhás kereskedők. Oroszországban tudvalevően majdnem mindenki egyenruhát hord. Most újabban mozgalom indult meg, hogy a kereskedői alkalmazottak is egyenruhával különböztessék meg magukat a másfoglalkozású emberektől. A moszkvai és pétervári kereskedő-egyesületek kardoskodnak különösen a mellett, hogy a női alkalmazottak, különös ismertetőjelül és védelmül azokban az időkben, a midőn a női alkalmazottaknak késő éjjel és egyedül kell az utcán járniuk, egyenruhát viseljenek. Iskolai növendékek, gimnazista-leányok már régen hordanak ügyes és kényelmes egyenruhát, a mely megvédi őket az utcán a kellemetlenségtől. A betegápoló nővérek egyenruhája is inkább védelemre való, a mellett, hogy egészségi szempontból is kifogástalan.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratos vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

V. J. csendőr. Szolgálati idejét megszakította.

1887. 1. Az alaptörvényre eddig befizetett összeghez képest kellett volna önt ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

T. A. őrmester. 1. A járásparancsnokjelöltek rangsorában nem fordul elő. 2. Igen. Minden rendfokozatban 100 koronával. Gyöngyvirág. Tartozik aláírni.

D. János csendőr. 1—2. Miután erre az állásra csak igazolványos altisztek pályázhatnak, kérdései tárgytalanok.

Vadvirág. Csak ha hatósági szabályrendelet tiltja.

Hunyadi hős. 1. Érvényes. 2. A lejárati keltével érvényét veszti.

Temes megye. Szolgálati ügyekre, különösen pedig fegyelmi ügyekre nem adunk választ.

Simon csendőr. Nézetünk szerint a K. btk. 92. §. lesz mérvadó.

N. S. csendőr. A kinevezett járőrvezetők fogják élvezni.

Sándor nyug. őrszt. A kedvezmény önmagára is kiterjed: az eljárás hivatalból lesz megindítva.

T. Ö. 1. Hivatalból kapja meg. 2. Kegyelmi uton. 3. A felhozott esetben a díjnoki idő nem számít be.

Bárta. A törődöttséget a felülv. bizottság megállapítja és a sérülés fokához képest a kedvezőbb ellátásra nézve indítványt tesz. Panasztételre nincs oka, mivel a kedvezményes ellátás megítélése és kiszabása nem a felülvizsgáló bizottság, hanem a honvédelmi, belügyi és pénzügyminiszter együttes hatáskörébe tartozik. Jelenleg illetékes nyugdíj kiszabását a kiadott táblázatokból megállapíthatja.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

részvénytársaság

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek értéke és eladása.

Előadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétet, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 0% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétet, melynek a betét az 1. pontban felzett felmondási időt ki nem kéri, 0,5% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előlegeket nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében. jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkedések és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetett:

1913 márczius hó 1-ével:

Ternai Miklós IV. számú csendőrkerületbeli járásör-mester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „csend-
őrségi szolgálatra jelenleg nem alkalmas”.

Választott lakhely: Tiszafüred.

Kinevezettek:

1913 márczius hó 1-ével:

csendőr járásörmesterekké:

Kiss János	örmester, (1. rangszám) az I.,
Horvát Mihály	(2. „) a IV.,
Magyarosi Imre	(3. „) az I. és
Patkó János	(4. „) a VI. számú

csendőrkerület állományában.

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Polgár György III. számú csendőrkerületbeli járásör-mester, hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiz-
tonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes
tevékenységeért, alárendeltjeinek helyes vezetése és pél-
dás magatartásáért.

Bognár Ernő I. VI. számú csendőrkerületbeli örmes-
ter, 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt, úgy
a közbiztonsági szolgálatban, valamint az alárendeltjei-
nek helyes nevelésében is kifejtett eredményes tevékeny-
ségeért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság
által:

Bankó Sándor csendőr cz. őrmester 10 évi, Birtalan
Lajos, Kocsis József II. csendőrök 8 évi, Istók István,
Mészár Mihály csendőrök 7 évi, Halmi Mihály őrsvezető
cz. őrmester 14 évi csendőrségi szolgálatuk alatt a köz-
biztonsági szolgálatban folytonosan odaadó szorgalom-
mal kifejtett eredményes tevékenységükért.

Erdei György és Orosz Pál őrsvezető cz. őrmesterek,
a csendőr jelentkezők gyűjtése körül kifejtett buzgal-
mukért.

Előléptettek:

1913 márczius hó 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Kis András, Heming János, Mester János;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Keresztes Mihály, Balogh József II. és

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Tóth Ferencz őrsvezető cz. őrmesterek, őrmesterekké.

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Bajkó András, Baricz Sándor, Jakabos Pál;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Solymossy József, Pataki István, Szlepcser Pál; és

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Harcz Károly, Bodlak Lajos, Rákosi Antal, Varga
Pál, Nagy Lajos V. és Csizsár István csendőr cz. ör-
mesterek, őrsvezető cz. őrmesterekké; végül

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Stadler Ferencz hadapródjelölt csendőr, hadapród-
jelölt őrsvezető cz. őrmesterré.

Járőrvezetői jelvényt nyel elláttattak:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Bereczki István, Gróza Traján, Turnya Vincze, Halasi
József és Németh János csendőrök; továbbá

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Parkas János, Pobori Lőrincz, Piczkó Gergely, Való-
czi József, Mészáros József I., Zemanovics György,
Szabó Géza, Hegyi József, Szabó Sándor II., Cser István,
Laiher Kálmán, Horváth János, Ondrus János, Oravecz
István, Juhász István II., Alló Lajos, Bajza István,
Bondor György, Fonód János, Szabó Ferencz, Nagy
Antal, Nedbál János, Fekete József, Hornik András,
Laternik István, Libár János, Grosch Antal és Kovács
János I. csendőrök.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Miundekeket előírás szerinti méretek
szerint és előírásnak megfelelő két;
préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és
dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Új mintájú zsoldjegyzékek raktárunkban már kaphatók.

Husvétii képes levelezőlapok nagy választékban.

Minden csendőrré
rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS
ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 13. szám.

Budapest, márczius 30.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kladja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre – – 12 korona

Félévre – – – 6 korona

Negyedévre – – 3 korona

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A csendőrségi karhatalom.

Irta: S. százados.

Népünk szociális törekvései az utóbbi időben annyira elfajultak, hogy ellenük a közhatóságok saját rendőrségi fegyveres erejük támogatására már nemcsak a vidéki városokban, de sőt a székesfővárosban is a csendőrséget veszik igénybe.

A csendőrség ezen feladatának mindaddig fényesen megfelelt, s az elmúlt évben a székesfővárosban úgyszólván az egyedüli fegyveres erő volt, amely a fékevesztett rendzavaró elemeket sokszor pusztá megjelénésével is észretérítette és rendet teremtett. Örvezdeve olvashattuk annak idején a napilapokban, minő dicsőhimnuszokat irtak a rettegett idegen erőről, a csendőrségről.

Mindnyájunk közös óhaja, hogy a csendőrség ezután is az az erő maradjon, mely a törvénynek a legválságosabb helyzetekben, s a legfékevesztettebb elemekkel szemben is örvényt tud szerezni.

Most tehát, midőn, sajnos, úgyszólván alig mulik el hónap, sőt hét, hogy valahol csendőrségi karhatalmat ne kérnének, tanulmányomban mindazon kérdésekre szándékozom kiterjeszkedni, melyek a csendőrségi karhatalomra vonatkoznak; teszem ezt pedig azért, mert karbatalmi szolgálatra sokszor az ország legtávolabbi pontjairól oly csendőröket vezényelnek ki, akik ilyen szolgálatot még soha sem teljesítettek, s csak mikor már a helyszínen vannak és cselekedniök kell, veszik észre, hogy sok tekintetben nincsenek még tájékoztatva.

A karhatalom célja, hogy a közhatóságokat hivatalos intézkedéseik és ügyködéseiknél valamely erős szűkös ellentállás loküzdésére a szükséges anyagi erővel támogassa.

Ha a polgári hatóságoknak a közrend és béke fenntartására saját rendőri fegyveres erejük nem elegendő, akkor a csendőrséget, s ennek elégtelensége esetén a katonai karhatalmat vehetik igénybe.

A katonai karhatalmat a közös hadsereg szolgáltatja; a honvédség csak akkor, ha helyben, vagy közelben közös csapatok épen nem, vagy nem elegendő számban állanak rendelkezésre.

Különbséget kell tenni a csendőri és a katonai karhatalom között.

Mig a katonai karhatalom polgári hatóságok mellé csak oly számú erőben adható, hogy feladatainak sikeres megoldása, valamint a fegyver becsületének megóvása minden körülmények között biztosítva legyen, tehát szakaszban, vagy legalább is erős járőrben, addig a csendőrségi karhatalom egy-két emberből álló járőrök széttaglalva is nyújtható.

A csendőrség részére újabban a katonaság is nyújt egy-egy karbatalmi gyalogosból álló segédletet, ez azonban a szorosan vett karhatalom fogalma alá nem tartozik, mert tagjai a járőrvezetőnek alá vannak rendelve, önálló jogkörrel nem bírnak, tehát a csendőr hivatalos működésében cselekvőleg is résztvesznek, azt cselekszik amit előjárójuk, a járőrvezető parancsol, egyezőval a hiányzó másodcsendőr szerepét töltik be.

A hatóságok támogatására kirendelt katonai karhatalom csakis tiszt vezénylete alatt működik, s ennek vezényszavára cselekszik, ellepben a csendőr-karhatalom gyakran portyázva és ilyenkor csupán a járőrvezető parancsnoksága alatt is vezényszó nélkül ép oly szabad cselekvési képességgel rendelkezik, akár csak saját működési területén járőrszolgálatban állana. Minden szoros értelemben vett karbatalomnak az a feladata, hogy a hatósági személyt rendelkezéseinek kivitelében támogassa és személyét erőszakoskodás ellen megvédelmezze, hivatalos eljárásában azonban cselekvőleg részt nem vehet. A csendőrségi karhatalomnak, vagy jobban mondva segédletnek azonban ezen feladata mellett egyéb kötelességei is vannak. Ugyanis rendörközgek is lévén, bármely területen nyújtják a segédletet, az észlelt büntetendő cselekmények végbevitelét, folytatását vagy ismétlését megakadályozni és a személy és vagyonbiztonságot veszélyeztetőkkel szemben a csendőrségi szabályokban előirt módon eljárni kötelesek.

Tehát mig például a katonai karhatalom előtt elkövethetnek egy csekélyebb kihágást, az ebbe avatkozni nem fog, addig a csendőr, akár van vele a segélyre szoruló rendörközgek, akár nem, azt is megakadályozni köteles.

A katonai karhatalom rendőri ténykedésekre nem alkalmazható, ellenben az idegen területen működő csendőrségédlet a fent körülírt mérvben igen.

A katonai karhatalom alkalmazására vonatkozó utasításból (1896. évi 6707/eln. számú rendelet) is kiolvassuk.

Első magyar vill. erőre berend. hangsz. gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangsz. készítője, az Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

osas-ári és királyi udvari szállító, a m. kir. közös hadsereg, a m. kir. hangsz. készítője, az Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón és gyorsan. Argyezék minden hangszertől külön küldetik. Magyarországi legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

ható a fentebb említett elv. „Kisebb terjedelmű kihágásoknál, — írja a rendelet — a csendőrség idejekorán való igénybevétele inkább fog célhoz vezetni, mint erős karhatalmi segédlet alkalmazása.”

Ilyen szempontból értékelhető főképen a csendőrségi karhatalom, s ilyen értelmezéssel nagyban redukálódik azon ténykedések száma, melyekben, mint hivatalos eljárásban, a segédletet nyújtó csendőr cselekvőleg részt nem vehet. Ahol tehát törvényellenes cselekmény, vagy akadály elhárításáról nincs szó, ott kezdődhetik azon intézkedések sorozata, melyek nem a csendőrségi segédlet feladatai közé tartoznak. Ilyenek például az igazolásra vonás, kikérdezés, kivezetés, sajtótermékek lefoglalása, zálogolás, jegyzőkönyv felvétele stb.

Ezeket tehát kizárólag azon hatósági személyek vagy közegok végezhetik csupán, melyeknek a csendőr segélyt nyújt.

A szolgálati fellépés szempontjából a csendőrségi karhatalmat, vagy segédletet ismét két részre oszthatjuk, az egyik az, midőn nagyobb számu csendőrségi erő csendőrtiszt, vagy altiszt vezénylése és vezetése alatt lép fel (s ez a szoros értelemben vett karhatalom), a másik az, midőn csak egy járőr nyújt segélyt (tágabb értelemben vett karhatalom, vagy segédlet). Amott a csendőrségi erő egyenként, önhatalmulag nem cselekedhetik, hanem csak a tiszt, vagy altiszt parancsára, s ezen karhatalom jogai és kötelességei azonosak a katonai karhataloméval, emitt ellenben a járőr vezényszó nélkül akkor és úgy cselekszik, amint azt érvényben álló utasításai és sokszor saját legjobb belátása parancsolják.

Amott a csendőrségi karhatalom fegyveres erőszakot a bonvédségi szolgálati szabályzat I. rész 72. §-a alapján alkalmazhat, emitt a fegyverhasználati jog csakis a szervezeti utasítás 11. §-ában leírt korlátok közt gyakorolható.

Csendőrségi segédletet a székesfővárosi államrendőrség mellé a belügyminisztertől a főkapitányság kérhet. Törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármester, vagy ennek helyettese, rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitány, községekben a bíró és jegyző együttesen a területen illetékes főszolgabíró vagy alispán útján kérhetnek.

Ha a karhatalom kirendeltetett, azt sürgős szükség esetén rendőrközeg is és pedig közvetlenül igénybe veheti.

A karhatalommal azonban csak a karhatalmi parancsnok rendelkezik, a polgári rendőrhatalmú személy nem. Ez utóbbi csak a kívánságát fejezi ki a parancsnok előtt, s a parancsnok, ha azt teljesíthetőnek tartja, végrehajtása iránt saját hatáskörében és saját szabályai szerint intézkedik.

Ha csupán egy járőrből áll a segédlet, akkor maga a járőrvezető határozza meg, hogy mikor lépjen fel járőrtársával együtt és mikor nem.

Magúért a fegyverhasználatért mindig a karhatalmi parancsnok felelős, mert annak szükséges voltáról az előbb mindenkor meggyőződnie köteles. Ha tehát a karhatalmi parancsnok a fegyveres erőszak, vagy a fegyverhasználat alkalmazását szükségesnek nem tartja, akkor hiába kéri és hiába indokolta azt a közigazgatási tisztviselő.

Nagyobb számu katonai, vagy csendőrkarhatalom mellett közigazgatási tisztviselőnek is jelen kell lennie; (Székesfővárosban a kerületi kapitánynak, vagy fogalmazónak; rendőr (fő) felügyelő jelenléte nem elégséges.) Kisebb járőrökig tagozódó csendőrkarhatalom mellett azonban már rendőrközeg is elégséges, de ez utóbbinak kérelmére a fegyveres erőszak a karhatalmi utasítás 8. pontjának a) bekezdése értelmében nem alkalmazható.

Közigazgatási tisztviselő jelenléte nélkül is azonban a csendőrségédletnek a személy, tulajdon vagy közintézmények biztonsága elleni erőszakos cselekmények bekövetkeztével a törvényes állapot helyreállítására kötelessége felhívást intézni és ha ezen felhívása eredménytelen marad, úgy erőszakos rendszabályok alkalmazásával saját belátása szerint akkor is köteles közbelépni, ha mindjárt maga a csapat nem is háborítottatott volna. (Szolgálati szabályzat I. rész 72. §-ának c) pontja.)

Megtörténik azonban, hogy néha azon rendőrközeg, melyet csendőrről támogat, indokolatlanul elhagyja a segédletet, ilyenkor, ha csak a fentebbi eset elő nem áll, a járőr vonuljon be osztályához.

Kérdés tárgyat képezheti, hogy a karhatalom milyen esetben tagadhatja meg a hatósági személytől a segédletet. A karhatalmi parancsnok rendszerint a hatósági tisztviselő vagy közeg eljárásának jogosságát nem bírálhatja, ha azonban a szolgálati utasítás 29. §-ának 3. bekezdésében foglaltak nyilatkoznak fennforognak, akkor a segédlet megtagadandó. Képviselő választásoknál ezenkívül az is ki van mondva, hogy a karhatalom pürtcélokat nem szolgálhat. Ha a hatósági személyt, ki karhatalmat kér, nem ismeri sonki sem, akkor követeljük kilétének és megbízatásának igazolását; gyanu esetén forduljunk táviró vagy távbeszélőn azon felültes hatóságához, melytől állítólag megbízatást kapott.

A köpenicei kapitány esete eléggé int óvatosságra.

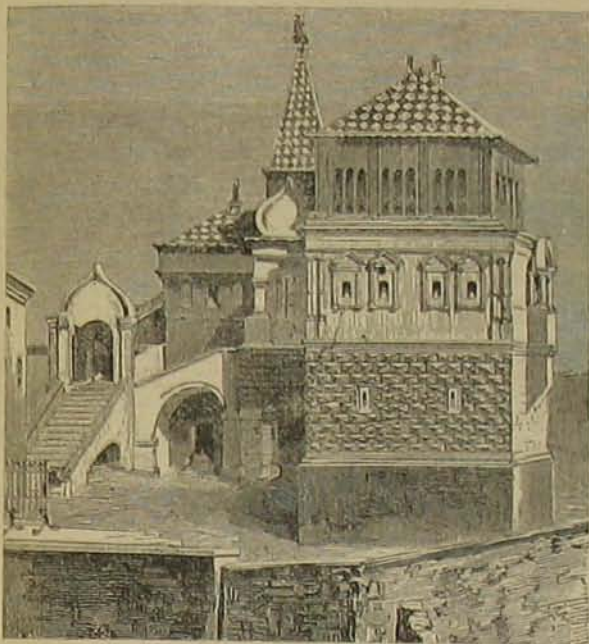
Nagyobb karhatalom működésének megkezdése előtt a parancsnok a hatósággal egyetértőleg tervezetet állítson össze arra nézve, hogy a karhatalmi segédkezés mikép történjék.

Maga a csendőrségi karhatalom mindenkor együttesen, de házankint sohasem szállásolandó el. Ezt különösen községekben kell szem előtt tartani. A házankénti beszállásolás éjjel a karhatalmi erő tagjainak egyenkénti lefegyverzésére vezethetne. Maga a karhatalmi parancsnok a csapat közlésben legyen elszállítva.

Ha fáj a feje⁷ ne tévóvazzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást olmulasztja. — Ár 10. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A Romanov-család ősi háza Moszkvában.

Minden a karhatalomból kiküldött osztag, vagy járőr legyen tisztában azzal, hogy hol van azon orf elhelyezve, melynek segítségét szükség esetén igénybe veheti.

Az elszállásolás helyén, különösen éjjel, ügyelet tartandó, mert megtörtént már, hogy az iskolában elhelyezett karhatalomra éjjel a háztetőt rágyújtották.

A karhatalom tagjai erősek, de egyuttal tapintatosak is legyenek. Egyesekkel való alkudozás a karhatalmi erőttől való félelem gyengítését eredményezi. Megemlítem itt Roberts lord jelszavát: a hallgatásban van az erő.

És azozott tapintat szükséges főképp a székesfővárosban, hol karhatalmi működésünk közben sokszor országgyűlési képviselővel kerülünk szembe. Ha a képviselő, mint ilyen igazolta magát, akkor tartsuk szem előtt a redjünk vonatkozó mentelmi jogot, melynek értelmében velük szemben az elfogás jogával csak a büntetlen való tetlen-óréskor élhetünk.

Ha azonban valamely tilalom általánosan és személykülönbség nélkül mindenki-re kiterjed, ott kivételt a képviselővel sem lehet tenni, így például a kordonnál a megjelölt helyen kívül ő sem járhat át.

Igen gyakran dolga akad a karhatalomnak nyújtó esendőrségnek az ujságírókkal is, akik rendőri igazolványukkal sok visszaélést követhetnek el. Az ujságírók a rendőri igazolványt Budapesten jelvény alakjában gomblyukban viselik. Velük szemben a rendőrközeg lépjen fel. Ha azonban az az

eset áll elő, hogy a rendőrközeg a tömeggel nem boldogul, s félreállva a csendőrség beavatkozását kéri, akkor az adott felszólítás után a rendőri igazolvány az ujságíró sem mentosítheti eljárásunk következményeitől.

A karhatalom tagjainál az erély a durvaságot ne foglalja magában. Különösen városi helyen, a tumultusokban mindig akad egy-két ujságíró, vagy lapatlósító, aki lapjában a legcsokélyobb erőszakosságot a legnagyobb durvaság formájában írja ki. Jóllehet az ujságírók véleménye eljárásunkat nem befolyásolhatja, de tudva azt, hogy az ujságban olvasott hírekből alakul ki a közvélemény, ilyen esetben a csendőr nemcsak magának árt durvaságával, hanem még az egész intézmény jó hírnevét is beszenyezi.

A csendőrnek, ha valamikor, úgy főképpen karhatalmi szolgálatnál van józan észére szüksége. Az amúgy is izgatott hangulatban menta Isten, hogy még a szesz is tüzelje őt. Az inasgyerkek füttyölése és kibívó kiabálása nagyon könnyen vérfürdő rögtönzésére vezethetnének.

A csendőrnek külsejével és katonai fellépésével is imponálnia kell. Mult évben a kistarcsai gépgyárnál teljesítettek embereim szolgálatot. Jóllehet 3000 főnyi munkástömeg főkéntartása volt ránk bízva, két ügyes altiszt három-négy csendőrral tökéletes rendet tudott tartani. Magam ballottam, amint az egyik munkás szemügyre véve jól megtermett testü, fekete szakálu és fekete pápaszemü járásörmesteremet megjegyezte, hogy már láttára végigborzad a háta. Azt említenem sem kell, hogy a lóra ültetett csendőr fokozott mértékben imponál külsejével.

Elbizakodnunk azonban sohasem szabad. Imre király módjára ne merjünk egyedül a tömeg közé lépni, hogy

Nagy Péter meglátogat egy elítéltet a börtönben.

Ölje meg
De vigyázzon,

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat, hogy hasznos állatait meg ne mérgezzék: 5197

A Morrattin

a mosási és háztartási egerek és patkányok között pusztító betegséget idéző elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

Egy holdra elegendő egérgyirtó ára 8 korona 50 fillérben kerül. — Írjon egy levelem-lapot.

merészségünkkel imponáljunk. Mindenütt kellő számu karbatalmi erő lépjen fel, s ekkor a túlerő előtt a legvadabb tömeg is meghátrál, s nem kell a fegyverek ropogásával vívnnunk ki a győzelmet.

Ne felejtjük azonban, hogy ha fegyverhasználatra kerül a sor, akkor legyen is meg annak azonnal a kellő eredménye. Sajnos még ma is vannak olyan tudatlanok, akik azt hiszik, sőt hangoztatják is, hogy a csendőrnek nincs joga löni, vagy csak vaktöltéssel löhet. Ha ezen téves hitet még eredménytelen lövéseinkkel is megerősítjük, akkor vérszemet kapnak az ellenszegülők, s annál bátrabban fognak támadni.

Amint már a csendőriskolákban tanultuk, a karhatalom fegyverhasználatát legyen komoly, tekintet nélküli és alkalmaztassék a szükség határain belül; azaz a felfegyverkezett ellenszegülőkkel szemben ne a levegőbe, célzás nélkül löjünk, s ne legyünk tekintettel, hogy kit hol ér a lövés, s a támadó báta mögött ki fog még elesni, de viszont, ha egy lövéssel, egy sortüzzel célztunk, újból löfegyverünket ne használjunk. Az asszonyokat sem szabad kimélnünk, ha náluk is fegyver van, vagy ha ők is izgatnak. Csak a bámészkodó, vagy férjeiket hazahívó asszonyok és a gyermekek számítbatnak kiméletünkre.

Az ellenszegülők vezetőinek elfogása végett ajánlatosabb egy-egy járőrt kijelölni, mintsem egyes csendőröknek megbagyni, hogy szuronytámadáskor a vezetőket a tömegből ragadják ki. Az elfogásra kiszemelt járőrök az előnyomuló karbatalmi csapattól oldalt meneteljenek, s az elfogott egyéneket a karhatalom mögött megbilincselve az előre kiszemelt fogbelyiségbe kísérik.

Nem ajánlhatom eléggé, hogy akár elfogásra kerül a sor, akár valamely incidens történik, azon jelen volt tanuk neveit, akik az esetről semlegesek, azonnal jegyezzük fel. Sok esetben vádaskodtak a csendőr ellen alaptalanul, s a nagy zürzavarban és izgatottságban a csendőr megfélekedett arról, hogy eljárása helyességéről tanubizonyságot szerezzen.

A karbatalmi csapatokon a teljes fegyelmezettséggel uralkodjék. A parancsnokok egyenetlenkedése, az egyesek vonakodása, habozása, lerontja tekintélyünket, amelyet az ellenszegülőkkel szemben mindenkor fenntartani legfőbb kötelességünk.

Kitűnő fegyelmeztségünknek köszönhető, hogy intézményünknek európai hírneve van.

Olyan jelenségeknek, hogy válságos pillanatokban valaki a parancsot megtagadja, előfordulniuk még gondolatban sem szabad; az ilyen függőlemsértő hadtörvényszéki eljárás alá kerül. (Háború esetén tisztje felkoncolhatja.) Az is nagy hiba, ha a csapatban nincs tüzfegyver, a csapathól vezényszó nélkül tett lövés jogtalan fegyverhasználatként lesz elhírálva.

Ha a karbatalmi segédlet hosszabb időre szól, s a legénység kijárását elkerülni nem lehet, az csak csoportokban engedtessek meg.

Korcsmákban az egyedül ott időző csendőrbe bátrabban belekötnek, s a csendőr egyedül nem is tud mindig sikerrel védekezni. Budapesten előfordult, hogy éjjel az egyedül hazatérő csendőrbe a szocialisták belekötöttek. Megtörténhetik azonban az is, hogy az egyedül levő csendőrhöz a rendbontó elemek hozzáférköznek, s rábeszélésekkel, ígéretekkel akarják a tömeg elleni fellépéstől visszatartani. Mindezek a legénységnek csoportokban való kijárásakor elkerülhetők lesznek.

Maga a karhatalom parancsnoka se járjon-keljen egyedül. Fedezetül, ha a karbatalmi csapatot elhagyja, járőr rendelendő ki. Ugyanerre van igénye a batósági tisztviselőnek is; nehogy a veszélyes elemek rajtaüssenek.

Legyünk minden körülmények között óvatosak és gondoljuk meg, hogy komoly esetekben egy ballépésnek egész életünkre, jövőnkre kiható káros következményei lehetnek.

A testületi szellem ébresztése és fejlesztése.

Irtta: Preszly Lóránd csendőrfőhadnagy.

(A csendőr altiszt szolgálata és magánélete című műből)

Testületünknel, ahol éppen az alosztályok szétszórtságából folyólag azok szellemi vezetőinek, a tiszteknek a legénységgel való gyakori és közvetlen érintkezése kizárt vagy legalább is nehez akadályokba ütközik, azon erkölcsi erők előkészítésére és megszilárdítására sincs meg a kedvező alkalom, melyek a testületi szellem ébresztését és fejlesztését mozdítanák elő. Az a csekély idő, melyet az erre elsősorban hivatott tiszték egyes őrsállomásokon töltenek, kevés alkalmat szolgáltatnak ahhoz, mert hiszen maga a tárgy már önmagában is olyan természetű, hogy folytonos és beható munkát igényel, és a futólagos és hézagos eszmecsere nem mozdítja elő kellően a fontos cél elérését.

E nemes munkának az intensív teljesítése is az altisztekre nehezedik. Fontosságát azzal bizonyítom, hogy külön fejezetben emlékezem meg róla.

Testületünk erkölcsi erejének alapját a katonai erények összessége teszi. Ezeknek ismertetése, értékeségüknek és hecsüknek beható magyarázása kapcsolatban egyes, a csendőrség multjából vett kiválóbb esemény, hőstett, önfeláldozó cselekedet leírásával s az abból meritett és leszűrt tanulságok előadásával, kiválóan alkalmas arra, hogy a testületi szellemet a fiatalabb csendőreinkben felébredtsze, az idősebbekében pedig megazsílárdítsa.

Az oktatólagos parancsok gyűjteményében lapozgatva, elődeinknek sok olyan dicső tettet találjuk megörökítve, amelyeknek élénk emlékezetben tartása minden testületi tagra nézve elsőrangú fontossággal bír.

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Az orosz történelemből. — IV. (Rettenetes) Iván halála.

A királyszeretet, az önfeláldozó kötelességteljesítés, az állhatatosság, a rendíthetetlen vitézség, a bűség, a tettvágy, a nemes dicsőségvágy, a feltétlen engedelmes-ség stb. stb. feletti elmélkedések erős befolyást gyakorolnak a csendőreink lelkiületére és azzal a testületünk további sorsára is.

A testületünk sze vezését — tudjuk — rendkívüli okok tették szükségessé, fennta tását az állam, a társadalom minden alkotása kívánatos-sá teszi, létjogosult-sága minden kétségen felül áll.

A bűnözés elleni barcz, továbbá az a magasztos hivatás, mely a megelőző szolgálattal teljesítettik, hogy a gonosz-ság felett urrá segítsük az embertársainkat, hogy lebetörvé tegyük a bűn karjaiból való kimenekülését, hogy megment-sük, hogy visszaadjuk a szerencsétlent az életnek, a társadalomnak és családjának, e nemes, e fenséges rendeltetés lehetetlen, hogy ne a legnagyobb, ne a legigazabb szeretettel kötne minden csendőrt élet-pályájához, lehetetlen, hogy ne azon — legbecsülete-sőbb — törekvést oltaná a lelkébe, hogy testületünk kötelékén belül szellemi és testi erejének teljes felbasz-nálása mellett szolgálja szeretett hazája azon legfonto-sabb érdekét, hogy annak minden egyes polgára — az általános személy- és vagyonbiztonság közepette — munkálkodhasson annak javán.

Nem ismerek olyan pályát, amelynek fenségesebb volna a bivatása és áldásosabb volna a munkássága, mint testületünké. Szilárd alapja ez az állam életének és — teljes meggyőződésem-mel állítom — *meg nem ingatható*, mert testületünk zömét kötelesség-hű, hiva-tásunk magaslatán álló, derék emberek képezik.

És az egyéni érvényesülésnek, az önálló tevékenység-nek milyen bőséges tere! Szinte minden csendőr ön-magában is megítélheti, mérlegelheti azt az eredményt, amely munkásságát kíséri.

És hol, kinek a kezében van letéve olyan kivételes, absolut jog az állam minden rendü és rangu polgárá-val szemben, mint amilyen minden szolgálatot teljesítő csendőré?!

Kiket övez még Magyarországon olyan általános be-csülés, tisztelet és nagybecsülés, mint testületünk tag-jait? Kinek van még olyan félelmetes ereje és tekin-télye, mint egy járőrnek, melynek láttára még az erős idegzetű, tiszta lelkű férfi is megtorpan és össze-rezzen?

Van-e az emberi életnek olyan momentum, melyet testületünk fenntartó, szabályozó és irányító jogkörébe bele ne vonhatnánk?

Van-e olyan társadalmi vagy egyéni mozgalom, mely ne érintené testületünk hatáskörét?

Van-e kormányzati program, mely figyelmen kívül hagyhatná vagy nélkülözhetné e jogfenntartó és jog-védő intézmény támogatását?

Árvízveszedelm, kolerajárvány, földgázömlés, föld-rengés, politikai, nemzetiségi mozgalom, határőrizet stb. stb. nem-e mind és mind a csendőrséget szólítják

elő, annak támogatását kéri és ezek mind nem-e a legnebezebb és legsúlyosabb kötelességek?

Gigászi feladatok nemcsak összességükben, de egyen-ként is! És ezek megoldásában áll rendelkezésére az államnak és a társadalomnak csendőrségi intézményünk.

Mindannyiunknak át kell éreznünk tehát hivatásunk komolyságát és a vállainkra nebezedő kötelességterhek súlyosságát!

Hiszen akiben van egy kis belátás, aki képes felfogni a csendőrség bivatásának és rendeltetésének fontosságát, akiben van egy csöpp férfias-ság, fennen lobogó becs-vágy és férfias önértzet, lehetetlen, hogy ne a legnagyobb lelkesedéssel tapadjék intézményünk testéhez; lehetetlen, hogy ne lenne büszke erre a névre: *csendőr*; lehetet-len, hogy ne a legőszintébb vágya és törekvése volna a szép névre *méltónak* is lenni!

Intézményünk magas vezetői — áthatva fontos hiva-tásunk tudatától — böles belátással kieszközöltek a legénység részére olyan kedvezményeket, amelyeket az állam egyetlen más, basonrangu alkalmazottainak sem nyújt. Egy elemi iskolai képzettséggel tehát — valljuk meg — minimális tudással rendelkező, sokszor hiányos katonai nevelésű és képzettségű, kezdő csendőrnek mind-járt beöltöztetése után 900 korona évi illeték, rubázat és lakás. És ez emelkedik 1680 koronáig! Számítsuk még ide a csendőrségi szolgálati pótdíjat, a járőrveze-tői és a vezénylési pótlékokat! Vegyük ehhez a nősü-lési lebetőség megkönnyítését is! Tegyük hozzá még azt, hogy a testületbe lépők legnagyobb része belépése előtt a szegénység kenyerét ette, a legsalsóbb néposz-tályba tartozott és mint felvette a csendőregyenruhát, — minden érdem és minden előképzettség nélkül — tár-dalmi fokban emelkedik, mert belékerül az értelmiség osztályába: a középosztályba, egy állandó és biztos ke-nyeret nyújtó állás-hoz jut, rendelkezik nyugdíjigénnyel, állami alkalmazott lesz. Tehát mihez jut? Ugyebár állás-hoz és tisztességes javadalmazáshoz!

Azonfelül az örsökön megvan a legkényesebb igénye-ket is kielégítő otthona és olyan ellátása, amilyenről polgár-ember korában csak álmodoznia lebetett!

Tárgyilagosan mérlegelve mindezen tényeket, nem-e az a gondolat fut át egész valónkon, hogy eltekintvo minden eszményi czélok és körülményektől (tehát pl. ideális lelkesedés a csendőr-szolgálat, különös vágy a katonai pálya iránt stb.) ez a pálya, ez a hivatás való-ban olyan szép, minden igényeket annyira figyelemre méltató és kielégítő, hogy minden egyes altiszt és min-den egyes csendőr boldog lehet, hogy jó sorsa erre a pályára vezérelte!

Elődeink alapozták meg derék, becsületes és kitartó munkával ezt a tekintélyt, melylyel ma intézményünk rendelkezik és elődeink önzetlen, fárasztó, de dicsőséges munkálkodása tette intézményünket és annak tagjait érdemessé arra, hogy érdekeit a mindenkori kormányok és a társadalom vezető körei védjék és méltányolják. Elődeinknek köszönbetjük azt, hogy ma van minden

Az orosz történetből. — III. Iván megtagadja a Khán követőitől az adót.

csendőrnek tekintélye és jó állása. Az utódnak már könnyű a szerepe, neki van már mire támaszkodnia, min megvetnie a lábát!

Vajjon mi adott elődeinknek erkölcsi erőt ebbe?

Mi ösztökélte őket arra, hogy a lelkes ember teljes lelkiismeretességével, izzó becsvágytól ösztönözötve, szolgálják testületünk szent ügyét?... Nem más, mint azon nemes vágy, hogy ezzel a becsületes munkával le-
róják bálájukat hazájuk iránt, melynek bü és hasznos fiai akartak maradni, továbbá polgártársaik iránt, kiknek védelmére esküdtek fel és végül a testület iránt, mely nekik existenciát adott.

Vajha az utódok — a testület jelenlegi tagjai — megérténék ezt, okulva és tanulva elődeik példáin, biztos és határozott irányban vinnék előre testületünk érdekeit!

A katonai és a férfiai nemes erények ápolásával szolgálhatjuk e magasabb szellemet a legjobban!

A tettek mezején egész emberekre, egész jellemekre van szükség! A csendőrnek annak kell lenni! Csak az ilyen ember méltó és érdemes a csendőr névre, csak az ilyen ember érdemes előjárói becsülésére és az állampolgárok tiszteletére.

A csendőr altiszt egyedüli *dicsősége*: a kötelességeinek bü és lelkiismeretes teljesítése. A *sorsa*: mindig szükség és folytonos nélkülözés. A *vagyona* nem más, mint a *becsülete*. Ez sarkalja ez ösztönözze őt a szíve, a lelke folytonos nemesítésére! Ez legyen az az iránytű, mely a napnál is fényesebben ragyog folyton szeméi. Ez erősítse, ez bátorítsa, ez segítse őt és ez adjon neki mindig megnyugvást az élet nehez viszonyaiban, nehéz küzdelmeiben!

A csendőr altiszt nehéz munkássága *jutalmául* mindig azt a minden elismerést és tiszteletet felülmúló *ön-teljesítést* tekintse, hogy nemes hivatását mindig nemesen teljesíti. Önmagában a fáradalmak és a nélkülözések legyőzőjének mintaképét lássa és életé célját képezze azon törekvés, hogy *magáról mindig, nyugodt lélekkel elmondhassa azt, hogy szolgálati és álláskötelemét jól ellátta a beléhelyezett bizalomnak becsülettel megfelelt.*

A mi rögs pályánkon nagy lelkiere van szükségünk. Maga az élet is sok keserűséget kever küzdelmeink közé, de legyünk kitartóak és bátran menjünk előre!

A mit a szolgálat követel, tegyük meg. És mindent tegyünk meg, amit csak tehetünk! Ne törődjünk azzal, hogy a hitvány elemek gáncsa, csipős megjegyzései kísérik lépteinket. A becsület utjáról soha le nem térni, szívós, törhetetlen, önfeláldozó kötelességerzettel haladni előre annak útján, mindig előre, meg nem inogni és mindig egyenesen! Ez legyen minden altiszt életcélja, életelve és életideálja!

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az Athos zárdái.

Ismét, mint már többször e században, délkelet felé fordul Európa összes népeinek figyelme. Ama nagy, de szerencsétlen félszigetre, melynek, csaknem a meddig visszanyulik a történelmi emlékezés, mindig az volt sorsa, hogy belviszályok s idegen bódítások színhelye legyen. Egyetlenegyszer volt eredeti s magas fokon álló műveltség színhelye; csak egyszer tudta népeinek egy része visszaverni a külföld hódítóit: a régi görög államok fénykorában; azóta, mintha csak a hódoltságra volna rendeltetve a szerencsétlen ország, csak váltották egymást a hódító népek. Először a rómaiak tették tartományukká az egész félszigetet. És oly teljes volt ezen meghódítás, annyira elveszté a görög nép egykori szabadságának csak emlékezetét is, hogy nem csak a közönségesen úgynevezett görög császárok római császároknak kántáltak nevezetnie, de maga a nép is, a győzők nevét fölvevén, mai napig a közéletben rómainak nevezi magát, valamint a törököknél is Bosznia kivételével az egész európai Törökország jelölésére még ma is használtatik Rum-Éli, azaz római föld kifejezés. Mellőzve a gótok eredménytelen rabló betöréseit, második nagy hódításként tekintendő a szlávok beözönlése, mely a VI. század elejétől a X. kezdetéig tartott. Ezen bár míveletlen, de erőteljes törzsek a görögöktől csakis a vallást vették át, míg ősi nyelvüket nemcsak hogy tisztán megtartották, de egyes kifejezésekben még az új görög nyelvbe is átvittek. Harmadik elfoglalása végre az országnak a törökök által történt. Kezdődik ezen hódítás Gullipolinak 1357-ben történt bevételével, s végződik II. Mohammednek 1481-ben bekövetkezett halálával.

Mi volt hát az a szellemi batalom, mely a legyőzött szláv néptörzseket, valamint a görögöket szomorú sorsukban több mint négy századon keresztül vígasztalá és fentartá, mely e két, különben egymást gyűlölő népfajt mégis összekapcsolá ugyanazon egy cél, a török uradalom megdöntésére irányzott törekvésben? Nem más, mint a két népnek közös, görög orthodox, vagyis ó-hitű vallása. A mi mindenütt feltűnik kelet tartományaiiban, hogy nem annyira a nyelv- vagy fajrokonság, mint a vallási egység köti össze az embereket, ugyanez tapasztalható már az európai Törökország keresztényeinél is. Sokkal közelebbállónak érzi magát például Bosznia ó-hitű lakosa a görögökhöz, mint hasonnyelvű, de római katolikus avagy mohamedán azomszédjához. Természetes. Hiszen nem is volna képes ezen saját benső élettel oly kevéssé bíró egyház mégis oly lelkesítő és fentartó hatást gyakorolni híveire, ha más felekezetek ellenében oly kizáró nem volna. Mindazonáltal nagyon érdekes betekinteni egyszer ezen vallásnak úgyszólván műhelyébe, megismerkedni hívei gondolkodásmódjával, valamint azon gyümölcsökkel, melyeket vallásos érzések megérlelt.

Erre nézve mindenesetre legmélyebb belátást az Athos-hegység zárdáinak meglátogatásával nyerünk. Az Athos zárdái ugyanis az ó-hitűek vallási felfogásában csaknem ugyanazon helyet foglalják el, melyet a Vatikán a római-katolika egyházban. Központját képezi ezen zárdahegység a keleti egyház Magyarországtól a Csendes-óceánig és a Jeges-tengertől Egyiptomig terjedő birodalmának. És a mint alább látandjuk, ezen vallási felfogás nem pusztán eszménykép, nem valami elvont hitágazat, hanem igen gyakorlati következményekkel bíró és az életbe átmenő vélemény. A görög világ minden tarto-

mányaiból folynak ide a vallási buzgóság arany forrásai, és a nagy birodalom fejedelmei vetélkedtek egymással a zárdák mesés gazdagságú építkezésében és felszerelésében. De mielőtt hővebben szólnánk vallásos jelentőségéről e zárdahegységnek, megkísértjük földrajzi fekvését, a mennyire lehet történelmét, valamint belberendezését röviden vázolni.

A Balkán-félsziget kellő közepén, ott, hol a nagy illyr félszigetből elválík a kisebb területű görög félsziget, mintegy mintájául emennek feltűnik egy még sokkal kisebb félsziget, ellátva — csodálatos — ugyancsak három karalakú keskeny félszigetcsökével. E félsziget (Chalkidike vagyis érczhegység elnevezés alatt tudvalevőleg nagy szerepet játszik az ó-görög történelemben. De kinyúló félszigetei közül is két nyngatibb, Pallene és Sitbonia (mostani nevükön Kassandra és Longos) gazdaggyarmatoknak, s utóbb hatalmas köztársaságoknak volt szülőföldje. Elég, ha Olynthost és Potidaiut említjük, melyek gyakran nagyhatalomként szerepeltek a görök államok belviszályaiban. Csak a harmadik félszigetről, melyet jellemzően Akténak, azaz egyszerűen tengerpartnak neveztek, nem hallunk semmit. Említetik ugyan rajta Herodot által egy pár városka, valamint Tbukydides is megőrizte egy pár barbár törzsockéje nevét, de ezentúl hallgatnak történelem s hagyomány, és csak annyi bizonyos, hogy görög miveltség és görög államképződés színhelye ez a félsziget sohasem volt. De nem is lehetett. Ugyanis e félsziget, mely épen zárdái következtében ma szent hegységnek (görögül: Hagion oros, szerbül: Sveta gora, olaszul: Monte santo) neveztetik, nem, más mint egy az Aegaei tengerbe kinyúló, erdővel borított bosszú hegygerincz, s ép ezért a termékeny szántóföldet igénylő gyarmatoknak telepítési helyül egészen alkalmatlan.

Ez tehát azon Athos hegység vagy Athos félsziget, melynek zárdáiról már egyik közel múlt alkalommal írtunk s most is szólni akarunk. Nem szakadozott hegység, se nem olyan alakú, hogy mint ferde sík csak egyik oldalán magaslanék ki a félszigetnek, hanem csendesen s lejtősen emelkedik fel mindkét partról a félsziget közepe felé, mignem végén a széles és magas Athos csücske emelkedik ki, latszóláig a tenger fenekéből. Az utazók mind valóságos elragadtatással beszélnek e hegységnek tájszépsegeiről. Gyönyörű őserdő fedi be az egész hegylánózot, és az utazó szeme mégis itt-ott megpillanthatja a két tengeröblöknek a nap sugaraiban csillogó tükrét. Alant a parton, jókora távolságban egymástól és falakkal körülvéve magaslanak ki középkori kastélyokként a zárdák és magányosságunkkal búskomor érzelmeket gerjesztenek a természet gyönyörei felé újjongó szívünkben. A zárdakastélyok és remete-községek sorrendje északkeletől a félszigeten lefelé és ismét fölfelé menve a következő:

Chilandari, Ajo Vassilio, Sphigmenü, Vatopedi, Pandokratora, Stavronikita, Iviron, Mylopotamu, Philotheu, Karakalo, Aja Lavra, Aja Anna, Ajo Pavlo, Ajo Dionysio, Ajo Gregorio, Simopetra, Ajo Nikola, Xerapotamu, Russico, Xenophu, Dokiairon, Kastamonitu, Zographu, végre a félsziget közepén annak egyetlen helységében, Karyaes városkában, a Protaton (azaz: első) nevezetű zárdá.

Hogy az ókorból alig jött hozzánk valami hír e félszigetéről illetőleg, már fentebb említettük. De még évszámításunk első századaiból sem hallunk egyebet üres bozzávetéseknél és gyermekes legendáknál. Egyike például e legendáknak illy módon beszél el a zárdák alapításának történelmét: Szűz Mária sz. János apostol társaságában meglátogatván a Cyprus szigetén tartózkodó sz. Lázárt, hajótörést szenvedt, s utitársával épen ott lépett szárazföldre, ahol most az Iviron nevezetű zárdá, akkor-

tájban pedig a pogány isteneknek egy nagy temploma állott. És alig, hogy a földre tette volna lábát a szent szűz, a templomban levő bálványok rettentő hangon kiáltani kezdének: „Nézzétek, nézzétek, ime itt jő az istennek anyja, siessetek és boruljatok le előtte.” Mely szóra mind maguk, mint a legnagyobb, az Athos csücsán elhelyezett Jupiter-bálvány hanyatt esvén, összetörték. Az Athoniták erre leborulván Szűz Mária előtt, a kereszténységet fölvettek, templomukat megtisztították, s följárlották a megváltó anyjának.

Ha az efféle legendákat nem tekintve, csupán a történeti okmányok adataihoz ragaszkodunk, abban kell megállapodnunk, hogy a Krisztus utáni 960-ik év előtt a mai zárdák közül semmi esetre sem állott fenn egyetlen egy sem, Remete ugyan volt már azelőtt is elég a szent hegységen, sőt bizonyos szervezet is létezett már, a mennyiben a karyaes-i központi remete tekintetű előjárójául és szóvivőjéül az összes remetességnek; de zárdákban élő szerzetesek, ezek a szegények bizony még nem voltak, hanem csak úgy maga egyedül kereste kiki azon kevés eleséget, a mit élete fenntartására igényelt. Nagy változás történik ezen állapotokon a X. század második felében. Ekkor, Flavius Romanus császár idejében, jön Konstantinápolyból az Athosra sz. Athanásius, ki méltán tekintetik az egész zárdaintézmény atyjának és megalapítójának. Ezen — a hasonló, de sokkal előbb élt alexandriai érsekkel össze nem tévesztendő — szentje a keleti egyháznak építé fel, a császári kincstár segélyével, a sz. Lavra-zárdát, mely mintául szolgált az összes jelenleg létező zárdáknak. Kemény harcra került ugyan, mint minden változás, ezen magában véve oly természetes és üdvös útját is. A független szabadságban élő remeték, veszejtve gondolván ezen példa által a dolgok megszokott és meeszeretett rendjét, eget és földet mozgásba hoztak, hogy megbuktassák az újító művét. Hiába. Athanásius győzött a császári udvarnál, zárdája erős falakkal kerített be, s idő folyamával lecsendesült a remeték dühe is, elannyira, hogy végre magok kezdének új zárdák építéséhez, s alaveték magokat még a császár által hozott zárdai rendszabályoknak is.

A dolgok új rendje megállapítván, nincs mit fel-említenie mást a történelemnek, minthogy folyton nőtt a zárdáknak mind száma, mind gazdagsága. Csak egyszer még (s ezúttal utolszor) kellett közbelépnie a császári hatalomnak, hogy rendet s békét teremtsen ott, hová rendet s békét keresni jöttek az emberek. Az új viszáltnak épen az volt az oka, a mi jót előidézett az új berendezés: a hirtelen meggazdagodás. Az új zárdák hátráinak megállapítása, egyes gazdagabb szerzetesek uzoráskodása, a jóllét előidézése elpuhultság s elvilágiasodás megannyi okul szolgáltak a barátok közti egyenetlenségre, perlekedésre és versengésre. A féktelen dühöngés oly fokra emelkedvén, hogy már azon voltának a barátok, hogy vékép oda hagyják az egész félszigetet, végre, körülbelül 70 évvel az első zárdá megalakítása után, megmenté az intézményt Konstantin Monomachos császár, megalapítván azon szabályzatot, azon külső és belső rendtartást, mely még mai napig is is érvényben van, és a zárdáknak egyfelől külső gyarapodását, de másfelől belső rendjének és vezeklési jellegének megőrzését is biztosítja. A belviszályok kiegyenlítésével a történelemnek nincs több dolga e zárdákkal; mert a külvilágnyok azokat lényegökben teljesen érintetlenül bagyták mind e napig. Azon nemes rablók bandája, mely az úgynevezett latin császárságot állítá fel Konstantinápolyban, csak fult tudta tördelni a szent zárdáknak, de tekintélyét nemcsak hogy nem törte meg, hanem még erősbitette az

igazhivők szíve fölött, s a latin uralom megszűntetvén, sokszorozott fénnyel támadtak fel romjaikból a zárdakastélyok. A hódító török szultánoknak végre mindenk között legelőször az Athos lakossága hódolt meg, s e készségért nyert oly szabadalmakat, hogy a zárdabátóság engedelme nélkül nemcsak török, de még keresztény idegen sem teheti lábát a félszigetre, és a szultán csak annyiban gyakorol reá főnhatóságot, hogy egy kis török csapatot tart Karyas-ben és szerény évi adót fizettet magának. (Vége köv.)

KÉPEINKHEZ.

Képek az orosz történelemből.

A Romanov orosz csári család folyó hó 19-én ünnepelte fennállásának 300 éves jubileumát. Ez alkalomból érdekesnek tartjuk olvasóink előtt, egy pár kép bemutatása mellett, ismertetni, hogy a mostani nagy orosz birodalom, a mely Európának majdnem fele területére kiterjed, mostani önállóságában még bazánknál is jóval fiatalabb s a XIII. század elején még tíz, egymástól független fejedelemségből állott.

Hosszu ideig, több mint barmadfél-száz esztendeig nyögte a szétszakadva élő tíz fejedelemség a tatárok jármát. Előbb 1224-ben Dzsingisz khán, majd 1237-ben és 1240-ben a magyar történelemből is ismert Batu khán igázta le az oroszokat és tette őket adófizető vazallusaivá s ez uralom alól csak 1480-ban, III. Iván császár uralkodása idejében szabadultak fel.

E hosszú idő alatt az orosz szüzek ezreit hordták el a tatárok az évente fizetendő tributum (adó) egy részének fejében nagyuruk (khánjuk) háremébe. Képeink egyike éppen azt a jelenetet ábrázolja, hogy III. Iván Moszkvában meztelenül a khán követének eme követelését és haragosan elutasítja őket s az ebből származó háborúban fel is menti nemzetét a tatár járom alól. A mai Oroszország tehát, az ő csári korlátlan uralmával, ettől az időtől veszi kezdetét.

A másik kép IV. Iván császárnak halálesetét ismerteti. Ez a császár ugyanis, a kit vad és vérengző természete és szörnyű kegyetlenkedései miatt a rettenetes melléknévvel ruházott fel a történelem, elfajult betegsége romboló hatását érezve, megkérdezte a csillagjósokat halála napja felől. Ezek egyike, a leghátrább, 1584 márczius 18-át jelölte meg neki. E napon eszébe jutott a jóslat a császárnak, de mivel a szokottnál is jobban érezte magát, hazugságnak minősítvén a jóslatot, elrendelte, hogy azonnal huzzák nyársra a hazug jóst. Már-már teljesíteni is kezdték a parancsot, mikor egyszerre hátracsuklott az előbb még jókedvű császárnak a feje s mire fel fogták, meghalt.

A mai Romanov csári család nem az eddig említett csárok egyenes leszármazottjai. Az első Romanov császár Fedorovics Mihály gazdag moszkvai bojár volt, a kit az orosz hirodalom bojárjai 1613 márczius 6-án (keresztény naptár szerint márczius 19) választották meg császárnak. Férfiágon azonban ezek is csak 1762-ig uralkodtak, azután Nagy Katalin császárnővel leányágra szállott át az orosz csári korona; így a mostani császár már csak női ágon mondható a Romanov-családból származottnak.

Képeink egyikén látható az az ősi családi ház is, a mely az első Romanov-családé volt Moszkvában s a melyről a múlt század 80-as éveiben előkerült régi okiratok és okmányok alapján sikerült megállapítani,

hogy henne ringott a leházasodás által a régi orosz csárokkal is rokonságban állott Romanov-család őseinek a hőlesője.

HIREK.

Adomány. Tóth József L. járásörmester, alsódabasi járásparancsnok 25 éves csendőrségi szolgálati jubileuma alkalmából jelenvolt bajtársak gyűjtése a létesítendő csendőrségi internátus alapja javára: 17 K. Ez összeggel az alap vagyona 28,556 koronára emelkedett.

Legénységi illeték felemelése. A m. kir. belügyminiszter úr folyó évi márczius hó 5-én kelt 33,434/V—b. számú rendeletével a csendőrlégénység évi zsoldját, örmestertől lefelé, 1913. évi január 1-től kezdődőleg, a következőképp állapította meg, ú. m. örmester 1400 K, örsvezető cz. örmester 1200 K, csendőr 1000 K, próbacsendőr 900 K. A zsoldtöbblet 1913. évi január hó 1-ig visszamenőleg azonban csakis azon legénység részére illetékes, akik 1913. évi márczius hó 5-én még tényleges szolgálatban állottak; vagyis ezen most megállapított magasabb illetékre az 1913 január 1. és márczius hó 5-ike között leszereltek igényt nem tarthatnak.

Megsebesített örsvezető. Tótpál János somfai örsbeli örsvezető cz. örmester, ki márczius 16-án estefelé nyomozás céljából Dománnya községben Rumunu Simon lakására ment, utóbbi által a sötét szobában három kesszurással, arcán és fején súlyosan megsebesített. Rumunu elfogva, a bíróságnak átadatott.

Egy csendőr megtámadtatása. Smida Bálint bakabányai örsbeli csendőr márczius 16-án este Bakabányán séta közben, az utcán Haragózó Ferencz és több társa, bakabányai cigányok által bosszúból orozva megtámadtatván, földre tepertetett. A támadók Smida csendőr kardját elvették s őt botokkal bántalmazták, majd készsúrással fején és lábán súlyosan megsebesítették. A cigányok közül kettő az örs által elfogatván, a székesbén levő többi tettes után pedig a nyomozás folyamatba tetetett.

Gyászshír. Fellmer Henrik törzsörmester márczius 24-én, 58 éves korában Keskeméten meghalt. Hült teteme élénk bajtársi részvéttel, az evangélikus vallás szertartásai szerint márczius 26-án ugyanott helyeztetett öröknyugalomra. Nyugodjék békében!

Kérelem. Varga Iván, Győr megye Tet községben állomásozó csendőr kéri azon volt csendőröket, kik ez év február 27-én vele együtt Kassán leszereltek, hogy címüket fontos okból közöljék vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Agglegénység a görögöknél. Platon, a híres görög bölcész volt az első, ki a nőtlen férfiakra büntető adót akart kiróni. Az általa elképzelt ideális államban minden 35 évet meghaladó nőtlen férfinak évenként, vagyonának nagysága szerint, 40—100 drachmát kellett volna fizetni Héra temploma pénztárába. Platon szerint az agglegények iránt a fiatalabb embereknek nem kell tiszteletet mutatni vagy nekik engedelmeskedni; s ha egy ilyen agglegény valakit engedelmessegre akarna kényszeríteni, minden polgárnak kötelessége az illető segítségére sietni. Tehát Platon, ki különben a házasságról nem a legnagyobb tisztelettel nyilatkozik, az agglegényi állapot ellensége volt. Lykurgusz és Szolon, Spárta és Athén törvényhozói, a házasságot minden eszközzel

előmozdítani igyekeztek. Családos embereknek különböző előnyöket biztosítottak, sőt Lykurgusz egyenesen kimondta, hogy nőtlen ember nem lehet hadvezér. Spártaiban az aggregényeknek meghatározott napon körben kellett futniok a piacon, a mikor a nép szabadon gúnyolta, az asszonyok pedig szabadon verték őket. Nősülési időnek a férfiaknál a 30, a nőknek a 20-ik életévét tartották. Azért a késői és czélszerűtlen házasságokat szigorúan megrogták. Így egykor nyilvánosan megrogták Alchimandnos királyt, ki magastermetű férfi létére, alacsony nőt vett feleségül. A ki a gazdag, de beteges leányt többre becsülte a szegény, de egészséges és erőteljes leánynál, azokat nyilvánosan kigúnyoltak. Az athéniak nem büntették oly szigorúan a nőtlenséget, inkább sajnálkozásukat fejezték ki fölötté. Már a görög bölcsek véleménye igen eltérő. Maga Szokratesz is ingadozik ebben a kérdésben: »Bármelyiket teszed is a kettő közül, meg fogod banni; a házasság folytonos bosszankodás, egy csó nő veszekedés, hozományvita, kellemetlen sógorság, az anyós gonosz nyelve, a gyermekek bizonytalan jövője szokták kísérni.» Hasonlóképp nyilatkozik Luzarion: »Baj a házasság, de baj a nőtlenség is.»

Az Egyesült-Államok és a fókák. Azok a jelentékeny összegek, a melyeket Amerikában és Európában a fókák bőréért fizetnek, az a körülmény, hogy a fókabőrből készült eszények, táskák, bőrdöndők, retikülök néhány esztendő óta bihetetlen módon divatosak lettek, a legjövendelmezőbb foglalkozások egyikévéették a fókavadászatot s rövidesen azt eredményezték, hogy az emberi kapzsiság csaknem kiirtotta ezeket a kedves és ártatlan állatokat. Két évtizeddel ezelőtt az európai nemzetek és az amerikai Egyesült-Államok között tárgyalások indultak meg, melyeknek eredményeképpen az Unió megígérte, hogy a Pribiloff-szigeteken s a Csöndes Óceán északi partvidékein korlátozni fogja az esztelen és gazdaságtalan fókamészárlást. Az intézkedéseknek akkoriban volt is pillanatnyi hatásuk, mert ha ezeket nem teszik meg, úgy a fókákat ma már a kipusztult állatok közé sorolhatnók. De a hatóságok intézkedéseinek nem sokáig tartott a hatása, mert több esztendő óta június és július havában ismét vérfagyasztó mészárlások történnek a fókaszigeteken. Egész flották indultak észak felé s ezek valóságos irtóháborút viseltek a nászhónapjaikat tartó fókák ellen. A vadászok eljárásában kétségen kívül az volt a legvisszataszítóbb, hogy válogatás nélkül terítettek le minden állatot, a mi csak a puskaik vagy a dorongjaik elé került s az elejtett fókáknak több mint hetven-nyolcvan százaléka nőstény volt. Kizárólag a Pribiloff-szigeteken a legutóbbi három esztendőben több mint félmillió foka került terítékre, a melyekből a vadászoknak igen sok millió jövedelmük volt. Hogy milyen pompásan jöve-

delmező mesterség ez a vadászás, azt könnyen megállapíthatjuk, ha tudomásul vesszük, hogy az a vadásztársaság, a mely húsz esztendővel ezelőtt kizárólagos vadászati engedélyt szerzett a szigetekre, azonkívül hogy évente több mint egy negyedmillió bérösszeget fizet ezért az engedélyért, kötelezte magát arra is, hogy a benszülőttek részére házakat, templomokat, iskolákat és kórházakat építtet s ez utóbbiakat saját költségén látja el felszereléssel és orvosokkal s azonkívül minden elejtett foka után negyven korona adót fizet. Három esztendővel ezelőtt az Egyesült-Államok törvényben rendelte el, hogy a nőstény és anyafókák vadászása tilos. Elrendelte továbbá, hogy ezentúl csak három esztendőnél idősebb bímfókákat szabad elejteni, mert tudvalevő, hogy a fókák polygamiában élő állatok s a bimekben óriási a túlprodukció. Az új vadászati törvény talán megakadályozhatja, hogy a fókákat néhány esztendő múlván csak a természetrajzi képeskönyvekből ismerjük.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes esetekben válaszol, ha a válasz — képességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Mitrovicza. 1. A kiadott táblázatokból kiolvashatja. 2. Nem okiratok.

H. esztendő. 1. A katonaságnál senki. 2. Bárhol. 3. Igen. 4. Mostanában lesz folyósítva.

GB. Az illetők feljelentendők.

Jó pajtás. Fizethetik a hó végén is.

D. P. Középiskolai végzettség nélkül csak szolgai állásra pályázhat. 2. Megkapják a nőtlenség is.

1867. 1—3. Nem. 4. Még nem tudjuk.

Kétfelkű. Beronulásakor felveendő becslési jegyzőkönyv mérvadó.

Begaparti. A ki előbb tett altiszti vizsgát, az rangban előbbre sorol.

La civilité és 1. H. Erről lapunk 11. számában dr. Végh Kálnán, honv. miniszter. titkártól egy cikk jelent meg; olvassák el azt!

Kis. 1., 2., 4., 5. Szolgálati ügyek. 3. Nézetünk szerint 23 napot.

M. A közzéadás módja.

T. esztendő. 1. A belügyminiszter fog intézkedni. 2. 6 hónap leforgásaig megkaphatja.

Erdeklődő. Rendfokozatunkint 100 korona.

Szöke. Mezőrendőri kihágást képez.

T. G. Az illet. szab. 42. §. 3. pontja világosan intézkedik.

L. J. esztendő. Csak kedvezményes ellátásra van igény.

Vitakozók. A rablás és zsarolás közötti határ sok esetben olyan olajosodott, hogy a minősítés tisztán a bíróság felfogásától függ.

Sorsjegyei nem nyertek B. E. 10: K. 5; őrmester Szék; A. P.; Podolini őrs.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körút 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétel és eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónap felmondási idő leköltése mellett helyezni el intézetünkkel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetét után, melynek a betetőző az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kelti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleggel nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkedések és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

Erdélyi Sándor a m. kir. szegedi II. honvédkerületi parancsnokság állományába tartozó százados-hadbíró, a m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokságnál igazságügyi előadói minőségben teljesített ügybuzgó és kiváló szolgálatait.

Dr. Ujváry Géza a m. kir. budapesti I. honvédkerületi parancsnokság állományába tartozó százados-hadbíró, a III. számú csendőrkerületi parancsnokságnál igazságügyi előadói minőségben teljesített ügybuzgó és kiváló szolgálatait.

Lázár Sándor m. kir. VIII. számú csendőrkerületbeli százados-számvivő, kerületi számvivősegi vezetői minőségben hosszú időn át teljesített jeles szolgálatait.

Grosz Frigyes m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli járásőrmester sok évi jeles szolgálatait.

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományába tartozó:

Gombás Dániel és Bálint Ferencz, továbbá a m. kir. V. számú csendőrkerület állományába tartozó:

Bongár János, Nagy István I., Nagy György, Szabó Gábor és Stadler József járásőrmesterek, valamint

Bórisz István őrmester, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt teljesített igen eredményes szolgálataikért.

Illyés Mihály m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt teljesített igen buzgó és eredményes szolgálatait.

Előléptetett:

1913 márczius hó 1-ével:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Cziráki István csendőr cz. őrmester, őrsvezető cz. őrmesterré.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Simó Péter, Bekő Sándor, Miklós Gergely, Stofán János, Szántó János, Szakács Ferencz, Veres Márton, Fülöp György, Varga Ferencz, Lukács György és Megyesi József csendőrök.

Névváltoztatások.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Bicsanovszky Tamás őrsvezető cz. őrmester, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 146,137/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknévét «Besenyei»-re változtatta.
A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Markovics József csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 152,630/VI—a. számú engedélye alapján, vezetéknévét «Magyar»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Keresztesi György járásőrmester, Szücs Johannával, 1913 február 15-én, Ujhígyóson.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Karalyos Gyula őrsvezető cz. őrmester, Fekete Viktóriával, 1913 márczius 9-én, Makón.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Harman János őrsvezető cz. őrmester, Dobos Francziával, 1913 február 1-én, Kiskunfélegyházán.

Müller János I. csendőr, Beck Annával, 1913 január 23-án, Ópalánkán.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

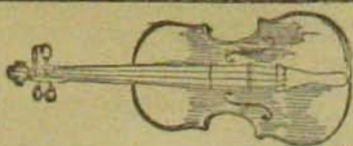
Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papírossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zsinhalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb. míg **Reményi** legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58. külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kérésre.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Új mintájú zsoldjegyzékek raktárunkban már kaphatók.

Husvétii képes levelezőlapok nagy választékban.

Minden csendőrré rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ara 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.